بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2024/HC-A/91
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ވިލާ އެއަރ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް: މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު / ނޫވިލާ، އދ. މާމިގިލި
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ވަޒީފާއާބެހޭ

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު ޙުޒައިފާ މުޙައްމަދު
އިސްފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ޙަމީދު މޫސާ
ފަނޑިޔާރު އިސްމާޢީލް ޝަފީޢު

ނިމުނު ތާރީޚު: 21 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1448 / 03 ސެޕްޓެންބަރު 2026

ހައިކޯޓުގައި ދަޢުވާ ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވުނު ތާރީޚް: 27 ޝައްވާލް 1445
06 މޭ 2024

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** 60/VTR/2023
- **ނިންމި ކޯޓު:** ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލް
- **ބާވަތް:** ވަޒީފާއާބެހޭ
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚް:** 13 އޮކްޓޫބަރު 2023
- **ނިމުނު ތާރީޚް:** 27 ޑިސެންބަރު 2023

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
ވިލާ އެއަރ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް
ޤާނޫނީ ވަކީލު: ނަޒީމް އިބްރާހީމް / ދަފްތަރު ނަންބަރު ރސ
7006، މާލެ

އިސްތިއުނާފު ރައްދުވި ފަރާތް
މުހައްމަދު މަހްމޫދު / ނޫވިލާ، އދ. މާމިގިލި

ވަޒީފާއާބެހޭ - ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުން - މައުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަން - އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން - ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) - ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނު - ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮތުން - ބޮޑަށް ބުރަވެވޭ މިންގަނޑު - މުވައްޒަފުގެ މަސައްކަތުގެ އަޚްލާޤީ މިންގަނޑު - ޤާބިލުކަން ބޮޑު ނުބައި ސުލޫކީ ޢަމަލު - ގެއްލުމުގެ ބަދަލު

ފަނޑިޔާރު ޙުޒައިފާ މުޙައްމަދުގެ ރައުޔު

މައްސަލައިގެ ތަޢާރަފު

1. މިއީ ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 60/VTR/2023 މައްސަލަ ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން ނިންމާފައިވާ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ހުކުމަކާއި ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ އެ މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ވިލާ އެއަރ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު C-47/1997) (މީގެ ފަހުން "އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް" ނުވަތަ "ވިލާ އެއަރ" ނުވަތަ "ކުންފުނި") ގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހެޅުމުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

2. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވަނީ އދ. މާމިގިލި، ނޫފިދު މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު (ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު A286136) (މީގެ ފަހުން "އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތް" ނުވަތަ "މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު") ގެ މައްޗަށެވެ.

މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާފައިވާގޮތް

3. މުޙައްމަދު މަޙްމޫދަކީ 11 ފެބްރުއަރީ 2019 އިން ފެށިގެން، ވިލާ އެއަރގައި "Ground Operations Assistant Gr 1" ގެ މަޤާމުގައި މަސައްކަތްކުރަމުން ދިޔަ ފަރާތެކެވެ.

4. މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ޖިންސީ ފުރައްސާރަކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެ 6 ޖަނަވަރީ 2023 ގައި ހުށަހެޅުން މައްސަލަ ކުންފުނީގެ ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ހުއްޓުވުމުގެ ކޮމިޓީން ތަޙުޤީޤުކޮށްފަހު، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ނިންމައި، 01 (އެކެއް) މަސް ދުވަހުގެ ނޯޓިސްގެ ބަދަލު މުސާރަދީ، 08 މާރިޗު 2023 ގައި ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވެއެވެ.

5. މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު 11 ފެބުރުވަރީ 2019 އިން ފެށިގެން ވިލާ އެއަރގައި ވަޒީފާ އަދާކުރަމުންދަނިކޮށް، ފުރައްސާރަ ކޮޕައިލެޓަކަށް ތުހުމަތުތަކަށް އެއްވެސް ހެއްކެއްނެތި، ވަކީލެއްގެ އެހީތެރިކަމަށް އެދުމުން، އެ ފުރުސަތުވެސް ދިނުމަކާ ނުލައި، 08 މާރިޗު 2023 ގައި ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްލައިފައި، އެކަމުގެ ސަބަބުން މުޙައްމަދު މަޙްމޫދަށް ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި ދުވަހުން ފެށިގެން މިއަދާ ހަމައަށް މުސާރައާއި އެލަވަންސްތަކާއެކު 10,200/-ރ. (ދިހަހާސް ދުއިސައްތަ ރުފިޔާ) ގެ ރޭޓުން ޖުމްލަ ފައިސާ ދިނުމަށާއި، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު އަށް މިހުރީގެ އަމުރު ނެގި ފައިސާ ދައްކާ ގޮތުން ކޮޅުގަނޑު އިސްލާމިކް ބޭންކުން ނަގާފައިވާ ލޯނު ދައްކަމުންދިޔައީ 150,000/-ރ. (އެއްލައްކަ ފަންސާސްހާސް ރުފިޔާ) ނަގައިދިނުމަށާއި، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރިކަމުގެ ލިޔުން ބާޠިލުކޮށްދިނުމަށް އެދި، ވިލާ އެއަރއަށް ރައްދުވާގޮތަށް ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައެވެ.

6. މި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގައި ވިލާ އެއަރގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަކިކޮށްފައިވަނީ، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވުނު ޖިނާއީ ފުރައްސާރަކޮންޓްރޯލްކުރުމަށް ބުރާ މައްސަލައިގައި، 'ޖިނާއީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ކުރެވޭކަން ހުއްޖަތުތަކުގެ ކޯޑު' އިން މައްސަލައިގެ ފަރާތުން ހިނގައި، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދާ ދެމެދު އަޅަން ފެނުނު ފިޔަވަޅުއެޅުމުގެ ގޮތުގައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ކުރިން ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް މުޙައްމަދު މަޙްމޫދަށް ފުރުސަތު ދީފައިވާކަމާއި، މައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ޖަވާބުދާރީކުރުވިކަމާއި، މައްސަލައިގެ ވަކިވަކި ހަރަކާތްތަކުންކަމާއި، ހުށަހެޅުމަކަށް ފުރުސަތު ނިޔަލަށް ދީފައިވާކަމާއި، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ދިފާޢުކުރުމަށް ފުރުސަތު ދީފައިވާކަމާއި، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ މައްސަލަ އެ ބޯޑުގެ 02 (ދެ) ސެޝަނެއްގައި ބަލާ ހުށަހެޅުންތައް ބަލައިގަތްކަމާއި، މިއީ މިފަދަ އަމަލެއްގެ ތަޙްޤީޤުކުރުމަށް ފުރުސަތު ދީފައިވާކަމާއި، މި މައްސަލަ ބަލާ ފިޔަވަޅުއެޅުމުގެ ބާރުލިބިފައިވާކަމާއި، މިގެ

ކުރިން މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި ފިޔަވަޅު އެޅިފައިވާތީ، އެކަމުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކުރެވުނުކަމަށާއި، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި މައުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކޮށްފައިވާކަމަށާއި، އަދި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކޮށްފައިވާކަން ލިޔުންތަކުން އެނގެން އޮންނަކަމުގައެވެ.

7. މި މައްސަލައިގައި ޝަފަހީ ހެކިން ހުށަހަޅުއްވަން ދެ ފަރާތަށް ދެވުނު ފުރުޞަތުގައި، ދެ ފަރާތުންވެސް ޝަފަހީ ހެކި ހުށަހަޅާފައެއްނުވެއެވެ.

8. މި މައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ފޯމާއެކު އޭނާ ވަޒީފާ އަދާކުރިކަމުގެ ލިޔުމާއި، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރިކަމުގެ ލިޔުމާއި، [illegible] [illegible] ފަރާތުގެ [illegible]، އޭނާ 08 ޖަނަވަރީ 2023 ގައި [illegible] ބަޔާން ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. ވިލާ އެއަރުގެ ފަރާތުން މައްސަލައިގެ ޖަވާބު ހުށަހަޅާ ފޯމާއެކު ހުށަހަޅާފައިވަނީ [illegible] [illegible] [illegible]، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުއަށް ނަސޭހަތްދީފައިވާ ލިޔުމެވެ.

9. [illegible] [illegible] ވިލާ އެއަރުގެ ވަޒީފާގެ އެއްބަސްވުމާއި، ވިލާ އެއަރުގެ ފަރާތުން [illegible] ޕޮލިސީ [illegible]، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު މައްޗަށް އިދާރީ ފިޔަވަޅު އަޅާފައިވާކަން އެނގެން ލިޔުން ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.[1]

ޓްރައިބިއުނަލުން މައްސަލަ ނިންމިގޮތް

10. ވަޒީފާގެ ޓްރައިބިއުނަލުން މި މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި ޤާއިމުކުރަންޖެހޭ މައުޟޫޢީ އަދި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރެވިފައިވާކަމަށް [illegible]، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވިލާ އެއަރުގެ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަކީ އެކަށީގެންވާ ސަބަބަކާނުލާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/2008 (ވަޒީފާގެ ޤާނޫނު) (މިގެ

---

[1] 06 އޯގަސްޓު 2023 ގައި ވިލާ އެއަރުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ [illegible] [illegible]

ފަހުން "ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނު") ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ހަމަތަކާ ޚިލާފު އަންފެއަރ ޑިސްމިސަލްއެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި ޤާއިމުކުރަންޖެހޭ މައުޟޫޢީ ޢަދުލުވެރިކަމާއި އިޖުރާއީ ޢަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކޮށްފައިނުވާތީ، ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި މަހަކު ލިބެމުންދިޔަ -/10,200ރ. (ދިހަހާސް ދުއިސައްތަ ރުފިޔާ) ގެ ނިސްބަތުން 06 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ އުޖޫރައަށްވާ ފައިސާ ނަގައިދިނުމަށް ކަނޑައަޅައި، މި ފައިސާ 27 ޑިސެންބަރު 2023 އިން ފެށިގެން (ރަސްމީ ބަންދުނޫން) 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ފުރިހަމައަށް ތަންފީޛުކުރުމަށްފަހު އެކަން ހަމަޖެހުނުކަން 03 (ތިނެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލަށް ލިޔުމުން އެންގުމަށް ވިލާ އެއަރގެ މައްޗަށް އަންގައި އަމުރުކޮށްފައެވެ.

11. މި ނިންމުމަށް ވާސިލުވުމުގައި އަންނަނިވި ބަޙުޘްތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރެވިފައެވެ.

11.1 މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވިފައިވަނީ މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ޖިންސީ ފުރައްސާރަ ކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެ 06 ޖަނަވަރީ 2023 ގައި ހުށަހެޅުނު މައްސަލަ ކުންފުނީގެ ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ޝަކުވާކުރުން ހުށަހެޅުމުގެ ކޮމިޓީން ތަޙުޤީޤުކުރުމަށްފަހު މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުއަށް ދީފައިވާ "ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި ކަމުގެ ނޯޓިސް" އިން އެނގޭކަން

11.2 ވިލާ އެއަރއިން ހުށަހެޅުނު ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގުޅޭ މައްސަލައާ ގުޅިގެން ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ޝަކުވާކުރުން ކޮމިޓީން ތަޙުޤީޤުކޮށްފައިވާ ރިޕޯޓަށް ބެލުމުން އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަވާކަން

11.2.1 އެ ރިޕޯޓުން ހުށަހެޅުނު މައްސަލައިގައިވާ ގޮތުން 01 ޖަނަވަރީ 2023 ވަނަ ދުވަހު ވިލާ އެއަރގެ މާލޭ ހަންގަރގައި މަސައްކަތްކުރާ އަންހެން މުވައްޒަފަކަށް މަސައްކަތުގެ ވަގުތުގައި، ވިލާ އެއަރ ގްރައުންޑް އޮޕަރޭޝަންސްގައި މަސައްކަތްކުރާ

މުޙައްމަދު މަޢްރޫފު ޖިންސީ ފުރައްސާރަކޮށް، އެ މުވައްޒަފުގެ ނުރުހުމުގައި ގަދަކަމުން ޖިންސީ ޢަމަލު ހިންގުމަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިވާކަން ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން

11.2.2. ރިޕޯޓުކޮށްފައިވާގޮތުން ހާދިސާ ހިނގާފައިވަނީ 01 ޖަނަވަރީ 2023 ގެ ހަވީރު 17:00 އާ 17:20 ދެމެދުގެ ވަގުތެއްގައިކަން

11.2.3. އެ މުވައްޒަފު ލައުންޖުގެ ޑިސްވޯޝަރ ކައިރީގައި ހުއްޓާ މުޙައްމަދު މަޢްރޫފު ފާހާނާއަށް ވަދެ، އެ މުވައްޒަފަށް ގޮވައި ހެރިކަމަށާއި، އެ މުވައްޒަފު އެއްވެސް ޖަވާބެއްނުދިނުމުން މުޙައްމަދު މަޢްރޫފު އެ މުވައްޒަފު ގައިގައި ފަހަތުން ބައްދައި ގަދަކަމުން ލައުންޖުގެ ފާހާނާއަށް ވައްދިކަމަށާއި، އެއަށްފަހު އެ މުވައްޒަފުގެ ޖިންސީ ގުނަވަނުގައި އަތްލާ ބޯސްދީ ހެރިކަމަށާއި، މުޙައްމަދު މަޢްރޫފުގެ އެ ޢަމަލުތަކަށް އިންކާރުކޮށް ނޫނެކޭ ބުނެ، މުޙައްމަދު މަޢްރޫފުގެ ނަން ބާރަށް ގޮވައި "މިޔާދު ނޫން ދޯ" އޭ ބުނުމުން މުޙައްމަދު މަޢްރޫފު އެ މުވައްޒަފުގެ އަތުން ދޫކޮށްލާފައި ފާހާނާއިން ނުކުމެދިޔަކަމަށް އެ މުވައްޒަފު ބަޔާނުގައި ދިން ބަޔާނުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާކަން

11.2.4. އެ ދުވަހު އެ މުވައްޒަފުގެ އަތުގައި ހިފައި ބާރަށް ދެމުމުގެ ސަބަބުން އަތުގެ ހުޅު ނެއްޓި އަނިޔާވެފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވާކަމަށް، އެ ދުވަހުގެ ސްކްރީންޝޮޓް ފޮޓޯތަކުން ފެންނަންހުރުމުގައި، އެ ގަޑީގެ ފަހުން އެ މުވައްޒަފުގެ އަތުން އެއްވެސް ޒަޚަމެއް ފެނިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވާކަން

11.2.5. މައްސަލަ ހިނގިކަމަށް މުވައްޒަފު ފާހަގަކުރި ގަޑިކަމުގައިވާ 17:00 އާ 17:20 އާ ދެމެދު ވަގުތުގައި މުޙައްމަދު މަޢްރޫފު ލައުންޖަށް ވަދެފައިނުވާކަން ސީސީޓީވީ ފުޓޭޖުން ހާމަވާކަމަށާއި، [illegible] މުވައްޒަފު އެކަނި ލައުންޖުގައި ހުއްޓާ 18:46 ގައި މުޙައްމަދު މަޢްރޫފު ލައުންޖަށް ވަދެ، 18:48 ގައި ލައުންޖުން ނިކުންނަ މަންޒަރު

ފެންނަކަމަށާއި، އޭގެ ފަހުން 18:58 ގައި ލައުންޖަށް ދެވަނަ ފަހަރަށް ވަންނަ މަންޒަރު ފެންނަކަން

11.2.6. އެ ދުވަހުގެ 19:04 ގައި މިސްރާ އަހްމަދު ލައުންޖަށް ވަންއިރު މުހައްމަދު މަހްމޫދު ލައުންޖުގެ ކައުންޓަރު ކައިރީގައި ހުރި ގޮޅިއެއްގައި އިށީންދުވައިގެންކަމުގައި އެ ފަރާތުން ބަޔާންދިންއިރު ފާހަގަކުރިކަން

11.2.7. ދެވަނަ ފަހަރަށް މުހައްމަދު މަހްމޫދު ލައުންޖަށް ވަނުމުން މުވައްޒަފު ބިރުން ފާޚާނާއަށް ވަދެ ތަޅުލައިގެން ހުރިކަމަށް ބުނިނަމަވެސް، މިސްރާ އަހްމަދު ލައުންޖަށް ވަންއިރު، މުވައްޒަފު ހުރި ލައުންޖު ސާފުކުރަންކަމަށާއި، މުހައްމަދު މަހްމޫދު އިނީ ލައުންޖުގެ ކައުންޓަރު ކައިރީގައި ހުރި ގޮޅިއެއްގައި އިށީނދެގެންކަމުގައި ބަޔާންކުރިކަން

11.2.8. ތަޙްޤީޤުގައި ސުވާލުކުރި ތިން މުވައްޒަފުން ލައުންޖާއި ޖެހިގެން ހުންނަ ފްލައިމީ އޮފީހުގައި ތިބިއިރު، ލައުންޖުގެ ފާޚާނާ ސަރަހައްދުގެ އަޑު އޮފީހުގެ ތެރެއަށް އިވުނުކަން ފާހަގަކުރިކަމަށާއި، ނަމަވެސް ޙާދިޘާ ހިނގިތަނާ ތަފާތުވާ ގަޑީގައި އެ ވަގުތު އޮފީހުގައި ހުރި މުހައްމަދު މާނިއު ރަޝީދުއަށް އެއްވެސް އަޑެއް އިވިފައިނުވާކަން އޭނާ ފާހަގަކުރިކަން

11.2.9. 19:09 ގައި މުހައްމަދު މަހްމޫދު ލައުންޖުން ނިކުމެ، އޮފީސް ކޮޅުމަތީގައި މަޑުކޮށްގެން ހުންނަކަމަށާއި، 19:10 ގައި މުވައްޒަފު ނިކުމެ ދޮރު ތަޅުލައި، މުހައްމަދު މަހްމޫދު މުވައްޒަފާއެކު ހިނގާފައިދަމުން ވާހަކަދައްކާ މަންޒަރު ފެންނަކަމަށާއި، ނަމަވެސް މުވައްޒަފު އެއްވެސް ޖަވާބެއްނުދޭކަން ސިކިއުރިޓީ ފުޓޭޖުން ފެންނަކަން

11.2.10. 18:48 ގައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ލައުންޖުން ނިކުތުމަށްފަހު، މުވައްޒަފާއި އޭނާއާ މެދު ކުރިން ފެނުނު ގާތްކަން ނުފެންނަކަމަށާއި، އެހެންކަމުން، 18:46 އާއި 18:48އާ ދެމެދު ދެ މީހުން ދެމެދު ކޮންމެވެސް މައްސަލައެއް ހިނގާދިޔަކަން

11.2.11. މުޙައްމަދު މަޙްމޫދާ މެދު އަޅަން ފެންނަ ފިޔަވަޅެއްގެ ގޮތުގައި، އޭނާއަކީ ކުރިންވެސް ޖިންސީ ފުރައްސާރައިގެ މައްސަލައަކާއި ގުޅިގެން ލިޔުމުން އިންޒާރުދީފައިވާ ފަރާތަކަށްވުމާއި، މި މައްސަލައިގައި އޭނާގެ ފަރާތުން ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަންތައްތަކަށް ބަލާއިރު، ވިލާ އެއަރގެ މުވައްޒަފެއްގެ ގޮތުގައި ހުރެއްޖެނަމަ، އެކަމުގެ ސަބަބުން އެހެން މުވައްޒަފުންނަށް މުސްތަޤްބަލުގައި އެފަދަ ކަމެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ފެންނާތީ، އަދި މަސައްކަތުގެ މާޙައުލުގައި ހުރި މުވައްޒަފުންނަށް ކަށަވަރުކޮށްދޭންޖެހޭ ރައްކާތެރިކަން ދެވިގެންކަމަށް ފެންނާތީ މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ފެންނަކަން

11.3. މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްގެން ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއްގައި، މުވައްޒަފު ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވަނީ އަދުލުވެރި ނިންމުމަކުންތޯ ނުވަތަ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮވެގެންތޯ ބެލުމުގައި މައުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަމާއި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރެވިފައިވާތޯ ބަލަންޖެހޭނެކަން

11.4. މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު އަދާކުރަމުންދިޔަ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވިފައިވަނީ އެ ފަރާތުމެދު ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާފަދަ ހަރަކާތެއް ހިނގައިގެންތޯއާއި، އެ ފަރާތުގެ ހަރަކާތަށް [illegible] ފުރުޞަތުދެވިފައިވާތޯ ބަލަންޖެހޭނެކަން

11.5. 15 އޭޕްރީލް 2019 ގައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދަށް ލިޔުމުން ދިން ފުރަތަމަ އިންޒާރަށް ބެލުމުން، އެ އިސްލާހީ ފިޔަވަޅުގައި، ވިލާ އެއަރގެ މުވައްޒަފަކު މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު މަސައްކަތުގެ މާޙައުލުގައި [illegible] ހަރަކާތެއް [illegible] އެކަމުގެ [illegible] ހުށަހެޅުމުން، އެކަން [illegible] ހިނގައިވާ އިންޒާރެއްކަން އިންކާރުކުރައްވައި، އެފަދަ ޢަމަލުތަކުން

ރައްކާތެރިވުމަށްޓަކައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ ބަފައަށް ބަލަހައްޓަންޖެހޭގޮތުގެ އިރުޝާދުވެސް ދީފައިވާކަން އެނގޭކަމަށާއި، އަދި އެކަން ތަކުރާރުވެއްޖެނަމަ އިސްލާހީ ފިޔަވަޅު އެޅިގެންދާނެކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމުގައި، އެހެންނަމަވެސް، ފުލުހުން ދީފައިވާ މި އިންޒާރު ދީފައިވަނީ 14 އޮގަސްޓް 2019 ގައި ކަމުން، ހުށަހެޅިފައިވާ މި މައްސަލަ ހިނގާފައިވަނީ އޭގެ 03 (ތިނެއް) އަހަރަށްފަހު ގިނަ ދުވަސް ފާއިތުވެފައިވާކަމާއި، އެ ދުވަސްވަރުގެ މުއްދަތުގައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ ފަރާތުން އެފަދަ ޢަމަލެއް ހިންގައިގެން އެއްވެސް ކަހަލަ އިސްލާހީ ފިޔަވަޅެއް އަޅާފައިވާކަން އެނގެން ނެތުމުން، މި ފިޔަވަޅުން ދިން އިންސާފުގެ މަސްލަޙަތު ބިނާކޮށް، އެއާ ގުޅުވައިގެން ހުށަހެޅިފައިވާ މައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ ދިފާޢުގެ ޙައްޤު އެޅިގަންނަކަމުގައި ނުދެކެވޭކަން

11.6. ވީމާ އެއަހަރުގެ 16 ޑިސެންބަރު 2019 ގެ ‘action record form’ އަށް ބަލުމުން، އެ ފޯމަކީ އެއްވެސް ބާވަތެއްގައި އިސްލާހީ ނުވަތަ އިންޒާރެއްގެ ގޮތުގައި ބެލިގާން ދިނުމެއްނޫންކަން ސާބިތުވެގެންދާކަން

11.7. މުވައްޒަފު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި ޤާއިމުކުރަންޖެހޭ މައުސޫލީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކޮށްފައިވާތޯ ބަލާއިރު،

11.7.1. މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވަނީ އެ ފަރާތަށް ރައްދުވާގޮތަށް ހުށަހެޅުން ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމުގެ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން، ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމުން ހުއްޓުވުމުގެ މައްސަލަތައް ބަލާ ކޮމިޓީން އެކަން ތަޙުޤީޤުކުރުމަށްފަހު، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުއަށް 01 (އެކެއް) މަސްދުވަހުގެ ނޯޓިސްގެ ބަދަލަށް މުސާރަ ދިނުމަށްފަހު، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރަން ނިންމާފައިވާކަން މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުއަށް ދިން ނޯޓިސް ބެލުމުން އެނގޭކަން

11.7.2. ޤާނޫނު ނަންބަރު 16/2014 (ޖިންސީ ފުރައްސާރަ ކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނު) (މީގެ ފަހުން "ޖިންސީ ފުރައްސާރަ ކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނު") ގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކަކީ[2] ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމުގެ ޢަމަލުތަކެއްކަމުގައި ބެލިދާނެކަންކަންކަމަށާއި، އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ އިތުރުން އެހެން ކަމެއްވެސް ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމުގެ ޢަމަލެއްކަމުގައި ބެލިދާނެކަން[3]

11.7.3. މި މައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު މަޢްރޫފުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވުނު ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމުގެ ޢަމަލުތަކެއް އެ ފަރާތުން ހިންގާފައިވޭތޯ މަދަނީ މިންގަނޑުން ސާބިތުވޭތޯ ބަލާއިރު، އެ ޝަކުވާ ހުށަހެޅި ފަރާތުން ފޯރުކޮށްދީފައިވާ

---

[2] 1. [illegible] ގޮތުން [illegible] ބުނުން.
2. އުނދަގޫވާ ގޮތަށް ޖިންސީ ގުނަވަނަކަށް ބެލުން.
3. ހަށިގަނޑުގެ އެއްވެސް ބައެއްގައި ބީހުން.
4. ބައްދުން.
5. ސަލާމްކުރުމުގެ ގޮތުން އަތުގައި ހިފުމަށްފަހު، ދޫނުކޮށް އަތަށް ފިއްތުން ނުވަތަ ކެއްޓުން.
6. [illegible] ނުވަތަ ބަދުއަޚްލާޤީ [illegible] ހިންގުމަށް މަޖުބޫރު [illegible]
7. [illegible] ގޮތުން ހަށިގަނޑުގެ ގުނަވަންތަކަށް ނިސްބަތްކޮށް ޖިންސީ ގޮތުން ބޭހުދަ ވާހަކަ ދައްކާ ސަމާސާކުރުން.
8. [illegible]

[3] 2. (ށ) މި ޤާނޫނުގެ [illegible] ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމުގައި [illegible]

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ [illegible]

(ރ) [illegible] ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމުގެ [illegible]

(ބ) މި މާއްދާގެ [illegible] ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމުގެ [illegible]

ކަންތައްތަކުގައި ގިނަ ފުށުއެރުންތަކެއް ހުރިކަން ތަޙުޤީޤު ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާކަމަށާއި، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ނިންމާފައިވަނީ އެ ފަރާތުން ކޮށްފައިވާ ކޮން އަމަލެއްގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެންކަން ސާފުނުވާކަމަށާއި، ވީމާ އެއަރގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ތަޙުޤީޤު ރިޕޯޓުގައިވާ ކަންކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެގޮތުން، ވީމާ އެއަރގެ ފަރާތުން އިތުރު އެއްވެސް ހެއްކެއް ހުށަހަޅާފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވޭތީއާއި، އެ ތަޙުޤީޤު ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަކީ ހަމައެކަނި އެ ރިޕޯޓަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ކަން ހިނގާދިޔަގޮތް ސާބިތުކުރެވިދާނެ އެކަށީގެންވާ ހެއްކެއް ކަމުގައި ބުރަނުވެވޭކަމަށްބަލައި، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ މައުސޫލީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކޮށްފައިވާކަމަށް ބުރަނުވެވޭކަން

11.8\. މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކޮށްފައިވޭތޯ ވަޒަންކުރާއިރު، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅުނު ޝަކުވާ އިދާރީގޮތުން ތަޙުޤީޤުކޮށްފައިވާކަމަށާއި، އެ ފަރާތަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައާ [illegible] [illegible] [illegible] އަދި އެކަންކަމަށް ޖަވާބުދިނުމުގެ ފުރުޞަތު [illegible] އެނގެން [illegible]، އެ ފަރާތުގެ މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ނުވަތަ އަޚްލާޤީ މިންގަނޑު ރަނގަޅުކުރުމަށްޓަކައި ކުރެވިދާނެ ކަންތައްތަކަކީ ނުވަތަ [illegible] ފިޔަވަޅުތަކާއި [illegible] އެ ފަރާތަށް [illegible] [illegible]، އެކަންކަން [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ މަރުޙަލާގައި [illegible] [illegible]، އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ ފަރާތަށް އަންގާފައިވާކަން އެނގެން [illegible]، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި ޤާއިމުކުރަންޖެހޭ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރެވިފައިވާކަމަށް ބުރަނުވެވޭކަން

11.9. ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ގެއްލުމުގެ ބަދަލެއްގެ ގޮތުގައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ ވަޒީފާގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކުގެ ގޮތުގައި މަހަކު ލިބެމުންދިޔަ ފައިސާގެ ނިސްބަތުން 06 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ އުޖޫރައަށްވާ ފައިސާއަކީ އަދުލުވެރިކަން ބަދަލެއްކަން

11.10. މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ ފަރާތުން މޯލްޑިވްސް އިސްލާމިކް ބޭންކުން ނެގި ލޯނު ދެއްކުމަށް ޚަރަދުވި ފައިސާ ނަގައިދިނުމަށާއި، އެ ފަރާތުން ވަޒީފާއިން ކަނޑައިލިކަމުގެ ލިޔުން ރަނގަޅުކޮށްދިނުމަށް އެދިފައިވާކަން ފާހަގަކުރެވޭހިނދު، އެކަންކަން ސާބިތުކުރުމުގެ ބާރު އޮތީ އެ ފަރާތަކަށްކަން އެނގެން އޮތްނަމަވެސް، އެ ފަރާތުން ނެގި ލޯނާއި ގުޅިގެން އެ ފަރާތަކަށް ލިބުނު ގެއްލުން ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުންނާއި، އެ ފަރާތުން ދިފާޢުގައި ކަށަވަރުކުރުމުގެ ލިޔުން އިސްތިއުނާފުކުރަނިވިކަމަށް ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން، އެ ފަރާތުން ބަލާ ބަލައިން ފުރުޞަތު ދީފައި، އިތުރު އެއްވެސް ގޮތަކުން ހުށަހަޅާފައިނުވާތީ މައްސަލައިގައި އެ ފަރާތުން އެދިފައިވާ ފަދައިން ވިލާ އެއަރގެ ކިބައިން ނަގައިދެވޭނެކަމަށް ނުދެކެވޭކަން

އިސްތިއުނާފުކުރަމުން ހުށަހެޅި ނުކުތާތައް

12. ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 60/VTR/2023 މައްސަލަ އެ ޓްރައިބިއުނަލުން ނިންމާފައިވާ ގޮތް ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއެއްގޮތް ނުވާކަމަށް ބުނެ އެ ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރަމުން އެދި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އަންނަނިވި 04 (ހަތަރެއް) ނުކުތާއެވެ. އެގޮތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކަކީ؛

12.1. ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 60/VTR/2023 މައްސަލައިގައި ދުސްތޫރީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުވެފައިވާކަމަށް ނިންމާފައިވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު

2011/HC-A/134 **މޯލްޑިވްސް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ކޮންޓްރެކްޓިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. އަޙްމަދު މުޙައްމަދު** ޤަޟިއްޔާގައި، މުވައްޒަފުންގެ މަސައްކަތުގެ އަޚްލާޤީ މިންގަނޑު ދަށްވެ ނުފުރުމަކީ މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަކީ ކަނޑައެޅުމުގައި ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ބަޔާންކޮށްފައިވާ، އަދުލުވެރި ނުވަތަ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްކަމަށް ބެލެވޭނެކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއާއި،

12.2. ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 60/VTR/2023 މައްސަލައިގައި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރައިނުވާކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/HC-A/323 **ޔޫރޯ ސަޕްލައިސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. އަޙްމަދު ޙަސަން** ޤަޟިއްޔާގައި ކޮންމެ މައްސަލައެއްގައިވެސް އެ މައްސަލައިގެ ކަންހިނގާފައިވާ ގޮތާއި ޙާލަތު ތަފާތުވާނެ، އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމްކުރުމަށްޓަކައި ބެލުމުގައި ކޮންމެ މައްސަލައެއްވެސް ވަކިން އެ މައްސަލައިގެ ޙަޤީޤަތް ވަޒަން ކުރަންވާނެކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއާއި،

12.3. ވަޒީފާގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި ފަރުވާކުޑަކޮށް އިހުމާލުވުމާއި ގެއްލުން އެފަދަ މުވައްޒަފު އިސްލާޙު ކުރުމަށްޓަކައި ނަސޭހަތާ އިންޒާރުދީ ކުރުމުންވެސް އިސްލާޙުނުވާ އެކަން ތަކުރާރުކުރުމާއި ގެއްލުން ވަޒީފާއިން ވަކިކުރަން ނިންމުމުން، އެ ނިންމުން އެއީ ހަރުދަނާ އަސާސެއްނެތި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަމަށް، ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 60/VTR/2023 މައްސަލައިގައި ނިންމާފައިވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/SC-A/03 **އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އިސްމާޢީލް ރިޔާޟް** ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއާއި،

12.4. ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 60/VTR/2023 މައްސަލައިގައި ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި 06 (ހައެއް) މަސް ދުވަހަށް އުޖޫރަ ނަގައިދިނުމަށް ނިންމާފައިވަނީ ބަދަލުގެ މިންވަރު ކަނޑައެޅުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ ހަމަތައް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/27 **ޢަލީ ވަޙީދު ވ. ދައުލަތް (މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސް އެންޑް ނޭޝަނަލް ސެކިއުރިޓީ)** ގެ ޤަޟިއްޔާއާ އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/36 **އަސްލާޤު ވަޙީދު ވ. މޯލްޑިވްސް އެއަރޕޯޓްސް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް** ގެ ޤަޟިއްޔާއާ ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ ހުށަހަޅައި ނުކުތީއެވެ.

13. **ފުރަތަމަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ** ތަފްސީލުކުރަމުން ވިލާ އެއަރގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ މުޙައްމަދު މަރުޒޫޤު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރިކަން އަންގައި 08 މާރިޗު 2023 ގައި ފޮނުވި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރިކަން އަންގާ ސިޓީގައި، "މުޙައްމަދު މަރުޒޫޤު ޖިންސީ ފުރައްސާރަ ކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެ 06 ޖަނަވަރީ 2023 ގައި ހުށަހެޅުނު މައްސަލަ ކުންފުނީގެ ޖިންސީ ފުރައްސާރަ ކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ކޮމިޓީން ތަޙުޤީޤުގެ ކުރުމުން ނިންމާފައިވަނީ މުޙައްމަދު މަރުޒޫޤު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ކަމަށާއި، 1 މަސް ދުވަހުގެ ނޯޓިސްގެ ބަދަލަށް މުސާރައާ މިއަދުން ފެށިގެން ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްލީމެވެ." މިގޮތަށް ބަޔާންކޮށްފައިވުމުން، މުޙައްމަދު މަރުޒޫޤު ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވާ ސަބަބު ސާފުކޮށް އެނގެން އޮތް ކަމުގައެވެ.

14. ޖިންސީ ފުރައްސާރަ ކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނުގެ 7 ވަނަ މާއްދާގައި މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގައި ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމުގެ އަމަލެއް ހިންގާކަމަށް ވަޒީފާދޭ ފަރާތަށް އެނގިއްޖެނަމަ ނުވަތަ އެފަރާތުގެ ސަމާލުކަމަށް އެފަދަ ކަމެއް ގެނެވިއްޖެނަމަ އެ އަމަލާމެދު ހިނގުން ފަރާތަށް އިތުރު ގެއްލުމެއް ލިބުން ނުދޭ ގޮތަށް ކަންކަން ހުއްޓުވުމަށް ވަޒީފާދޭ ފަރާތުން ފިޔަވަޅު އަޅަންވާނެކަމަށާއި، ވަޒީފާ އަދާކުރާ ތަނުގައި ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމުގެ

އަމަލު ހިންގާކަން އެނގިހުރެ އެފަދަ އަމަލު ހުއްޓުވުމަށް ވަޒީފާގެ ފަރާތުން އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅު އަޅާފައިނުވާނަމަ، އެކަމުގެ ސަބަބުން ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ތަހައްމަލު ކުރަންޖެހުނު ފަރާތަށް ލިބޭ ގެއްލުމަށް ވަޒީފާދޭ ފަރާތުން ޒިންމާ އުފުލަންޖެހޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ގާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމުގެ އަމަލު ހިންގި ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުން އެއީ ކޮމިޓީއަށް ލިބިދީފައިވާ ބާރުތަކުގެ ހިމެނޭކަމެއް ކަމުގައި މި ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، ކުންފުނީގެ ޖިންސީ ފުރައްސާރަ ކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ކޮމިޓީން ނިންމި ނިންމުމަކީ ގާނޫނުގެ ތަރަހައިގެ ތެރެއިން ނިންމި ނިންމުމެއް ކަމުގައި ބަލަންޖެހޭ ކަމުގައެވެ.

15. މި މައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ކުރީން ފުރިހަމަވާންޖެހޭ ދަސްތޫރީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކޮށްފައި ނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/134 **މޯލްޑިވްސް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ކޮންޓްރެކްޓިންގ ކޮމްޕެނީ ޕަބްލިކް ލިމިޓެޑް ވ. އަޙްމަދު މުޙައްމަދު** ގެ ނިޔާގައި ޤާއިމުކޮށްފައިވާ ގާނޫނީ އުސޫލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަ [illegible]، މިގޮތުން މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވުނު ޖިންސީ [illegible] [illegible] [illegible]، ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ކޮމިޓީ އިން މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤެއް ހިންގާފައިވާކަމަށާއި، މި ކޮމިޓީ [illegible] [illegible]، މި މައްސަލާ ގުޅިގެން ތަޙުޤީޤު ކުރެވުނު މައިގަނޑު ޝަކުވާއަކީ މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ޝަކުވާކުރި ފަރާތުގެ ގައިގައި [illegible] ބައްދައި ގަދަކަމުން ފާޚާނާއަށް ވައްދައި [illegible] ޝަކުވާކުރި ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] އަތްލާ ބޯސްދީ [illegible] [illegible] [illegible] ޝަކުވާވާކަމަށާއި، [illegible] ޝަކުވާގެ [illegible] [illegible] އެފަދަ އަމަލީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްވެސް [illegible]

ނެތްކަމާއި، އެހެންކަމުން، ސިއްރުން ކުރާކަމެއްގެ ހެކި ނެތުމަކީ އެފަދަ ހެކި ލިބިފައި ހުރުމަށްވުރެން ނުވުން ކައިރިކަމެއްކަމަށާއި، އަދި އެކަން ފެނިފައިތިބި މީހުން ނުވަތަ ކަމެއް ހިނގި އަޑު އެހެން ބަޔަކަށް ނުއިވި އޮތުމަކީވެސް ވުން އެންމެ ގާތް ގޮތްކަމާއި، މިފަދަ ވާހަކަތަކުގެ ކުރި ބަދަލު އަޑުން ބާރުންބޮޑުކޮށްގައި ފުރުޞަތުން ކުރިއަރާފައި ކުރުމުގެ ބަޔާންތަކުގެ ޤާނޫނީކަމާއި، އެފަދަ ކަންކަމަކީ ފުރިހަމަގޮތެއްގައި ބަލައިގެން ނިންމާކަމުގައެވެ.

16. އެފަދަ ކުދި ފުރުޞަތުތަކުން އުފެދިދާން ޝަރުޢީކޮށް އެހެން ހެކިތަކުން ނަގާފައިވެސް ދާން ކުރެވޭ ދާއިރާކަމާއި، އެކޮޅުން ސީ.ސީ.ޓީ.ވީ ފޫޓޭޖް ބެލުމުން ދެފަރާތުގެ ދެމެދުގައި އެފަދަކަމެއް ނިކުނުމަކަށް ހިނގައިގެން އުޅޭކަން ކޮޓަރީގެ ދޮރުން ބެލުމުން ދޭހަވާކަމުގައެވެ.

17. ވަޒީފާބާ ޓްރައިބިއުނަލްގެ 60/VTR/2023 ނަންބަރު މައްސަލައިގެ ނިންމުމުގެ 16.4.1 ގެ ފަހު ޕެރެގްރާފުގައި، "...މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް މައްސަލަ ދައްކުވި ފަރާތުން ނިންމާފައިވަނީ އެ ފަރާތުން ކޮށްފައިވާ ކޮން އަމަލެއްގެ މައްޗަށް ކަމަށް ސާފުކޮށްދީފައި ނުވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، ހުށަހެޅުން ޝަކުވާ ދެކިގެން ބޭނުން މައްސަލައިގެ ސަބަބަށް ބަލާއިރު، އޭގެ ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި "ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާ ކުރުމުގެ އަމަލުގެ މާނައިގެ" ތެރޭގައި ހިމެނޭ އެއް އަމަލަކަށްވުރެ ގިނަ އަމަލު ހިމެނޭ މައްސަލައެއްކަމުގައެވެ. އަދި ޝަކުވާކުރި ފަރާތް މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު އާ ދެމެދު އާދިއްތަ (01 ޖެނުއަރީ 2023) ގެ ކުރީގެ ވަގުތުތަކުގައި ފޯނުން ގުޅުމަކަށް އޭގެ ފަހުން ނުފެންނަކަމާއި، އެހެންކަމުން 18:46 އާއި 18:48 ދެމެދު ޝަކުވާކުރި ފަރާތް މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު އެކަނި ގަރާޖުގައި ތިބި ވަގުތު އެ ދެމީހުންގެ ދެމެދުގައި ކޮންމެވެސް މައްސަލައެއް ހިނގާދިޔަކަން ފާހަގަ ކުރެވޭކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވުމާ އަމުދުން އެފަދަ އަމަލެއް ހިނގާފައިވާކަން އެއީ ނުވުމަށްވުރެން ވުން ކައިރި ކަމެއް ކަމުގައި ބަލަން ޖެހޭކަމުގައެވެ.

18. މީގެ އިތުރުން، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުއަލީ ޢާސާގެ މައްޗަށް މި ބާވަތުގެ ދެ ޝަކުވާއެއް ކުރިން ހުށަހެޅިފައިވާ ފަރާތްތަކަށްކަމަށާއި، ޤާނޫނީ ނަޒަރަކުން ވިސްނާއިރު ސަބަބުތަކީ އިންސާނަކަން ބޯޓަރު ބުރަވެވޭ، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުއަލީ އުޖޫރަ ޢަދާލަތު ކޯރްޓަން މިހާރު ކަމުގައި ކަމަށެވެ.

19. **ދެވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ** ތަފްސީލުކުރުމުން ލިޔާ ފަރާތުގެ ވަކީލުން ބުނެފައިވާ ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 60/VTR/2023 އިން ބެލުނު މައްސަލައިގައި، ހުށަހެޅި ފަރާތް ކަމަށާ މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރުމުން ޖިނާއީ ފުލުހުންނަށް ކޮމްޕްލެއިންޓްކޮށްފައިވާކަން ބާ މައްސަލައެއްގައި، ޖިނާއީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ޝަކުވާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ކޮމިޓީ އިން މައްސަލައިގެ ފުރިހަމަ ތަޙުޤީޤެއް ހިންގައި، ކޮމިޓީން މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު އާއި ދުރު އަޅަން ފެށުނު ފިޔަވަޅުގެ ޒާތުގައި، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ފޮނުވިފައިވާ ކަރުދާހުގައި އެކަން ކުރަންޖެހުނު އެންގުމާ ގުޅިގެން، އެ ނިންމުން ދިފާޢުކުރުން ވަޒީފާގެ އެއްބަސްވުމާ ޚިލާފަށް މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު 08 މާރިޗު 2023 ގައި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުން އެ ނިންމުމާމެދު ހިތްހަމަނުޖެހިގެން ހުށަހެޅުމުން ބެލުނު މައްސަލައެއްކަމާއި، މި ބާވަތުގެ 02 (ދޭއް) ޝަކުވާއެއް ކުރިންވެސް ހުށަހެޅިގެން އެ މައްސަލަތަކާ ގުޅިގެން ހިންގާފައިވާ އެޖެންސީތަކުގައި، ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 60/VTR/2023 މައްސަލައިގެ ނިންމުމުގެ 17·3 ވަނަ ނުކުތާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކުރިމަތިލި ޙަރަކާތު ފާހަގަ ކުރުމުގެ ނުރަނގަޅުކަމެވެ.

20. މިގޮތުން ވިލާ އެއަރ ހޮލިޑޭޒް ލިމިޓެޑްގެ ނަންބަރު VA/HR-WL/2019/01 (14 އޮކްޓޯބަރު 2019) ގެ ސަރކިއުލަރ ބެލުމުން އެނގެނީ އެއަރ ލައިނުން ކަމަށާ ވަންނާ އަންގުން މުވައްޒަފުން ޖިނާއީ ފުރައްސާރަ ކުރި މައްސަލައެއް ބަލައި، ޖިނާއީ ފުރައްސާރަ ކުރިމަތިލި ކަސްޓަމަރުން ވަރަށް ސީރިއަސްކޮށް ނަގާ މައްސަލައެއްކަން ބަޔާންކޮށް، އެކަމުގައި މަސައްކަތްކުރާ އަންހެން މުވައްޒަފުންނާމެދު ނުރަނގަޅު އަމަލެއް ހިންގާނަމަ ނަތީޖާއަކީ، އެފަދަ

ކަމެއް ތަކުރާރު ވެއްޖެނަމަ ހަރުކަށި ފިޔަވަޅު އެޅޭނެކަމުގެ އިންޒާރު ދީފައިވާކަން، އެ ލިޔުމަކީ ބުނުމުން އެނގެން އޮންނަކަމަށްވާއިރު، ނަމަވެސް، ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން މައްސަލަ ނިންމައިދީ، 14 ވަނަ ނުކުތާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ "...އިސްލާހު ދެންނެވުން ލިޔުމުން އިންޒާރު ދީފައިވަނީ 2019 ވަނަ އަހަރުގެ އޯގަސްޓް މަހުގެ 14 ވަނަ ދުވަހުގައިކަމުން، ހުށަހެޅިފައިމިވާ މައްސަލަ ހިނގާފައިވަނީ މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފާހަގަކޮށް އެ އިންޒާރު ދިން ފަހުން 03 (ތިނެއް) އަހަރަށްވުރެ ގިނަ ދުވަސް ފާއިތުވެ ފަހުން ކަމުގައިވާތީއާއި، އެ ދުވަހުގެ މުއްދަތުގައި މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފާހަގަކޮށް، އިސްލާހު ދެންނެވުން ފަދަ އަމަލެއް ހިންގައިގެން އެއްވެސް ކަހަލަ އިސްލާހީ ފިޔަވަޅެއް އަޅާފައިވާކަން އެނގެން ނެތުމީ، އިސްލާހު ދެންނެވުން ލިޔުމުން ދިން އިންޒާރުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އެއާ ގުޅުވައިގެން ހުށަހެޅިފައިމިވާ މައްސަލައިގައި މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފާހަގަކޮށް ފިޔަވަޅު އެޅުން ދާން ކަމުގައި ނުދެކެމެވެ." މިފަދައިންކަމުގައެވެ.

.21 ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން މައްސަލަ ނިންމައިދީ، 14 ވަނަ ނުކުތާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުރުމަށް ނަޒަރު ކުރުމުން ދޭހަވަނީ، އިސްލާހުވާން އިންޒާރެއް ދިނުމުން އެކަން ތަކުރާރުނުކޮށް 03 (ތިނެއް) އަހަރު ފާއިތުވެއްޖެނަމަ، އަލުން ހަމަ އެފަދަ ސުލޫކީ އަދި އަޚްލާޤީ މައްސަލަތަކެއްގައި މުވައްޒަފުދު ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި އޭގެ 03 (ތިނެއް) އަހަރު ކުރިން ދިން އިންޒާރަށް ރިޢާޔަތް ނުކުރެވޭނެކަމުގައެވެ. މިއީ އެއްވެސް ޤާނޫނެއްގައި ނުވަތަ ގަވާއިދެއްގައި ނުވަތަ މަޢުރަފާގެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްގައި ވިޔަސް ފާހަގަކޮށްފައިވާ މުއްދަތެއް ނުވަތަ ޒާބިތީ އުސޫލެއް ނޫންކަމުގައެވެ.

.22 ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން މައްސަލަ ނިންމައިދީ، 15 ވަނަ ނުކުތާގައި ވިލާ އެއަރގެ VA/ARF/2019/02 (16 ޑިސެންބަރު 2019) ‘Action Record Form’ އަދި ކަންހިނގާދިޔަގޮތް ބަޔާންކުރުމުގެ ގޮތުން ފުރާފައިވާ ޗިޓެއްކަން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް

ބެލުމުން އެނގެން އޮންނަނަކަމަށާއި، މި ފޯމަކީ އެއްވެސް ބާރެއްގައި އިސްތިޢުފާދީ ޖަބުރުކުރެވިފައި ނުވަތަ އިންޒާރުއެއްގެ ގޮތުގައި ބެލިގެންވާނެ ލިޔުމެއް ނޫންކަމުގައެވެ. ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން އިން މި ލިޔުމަށް ރިޢާޔަތްކުރާކަން ނިންމުމުގެ ނަތީޖާއަކީ އެއީ ހިނގާފައިވާ ކަމެއްކަމަށް ވެސް ނުބެލެވޭކަމަށާއި، ނަމަވެސް، އެ ފޯމުގައިވާ ކަންކަމަށް ބެލުމުން، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ ފުރުން ޖިންސީ ފުރައްސާރައިގެ އަދަދުތަކަށް ތަކުރާރުކޮށްފައިވާކަން މަރަހުގެ މިންގަނޑު ސާބިތުވާކަމަށް، ކަމުގެ ކުޅަ ބޮޑު މިނަން ބަލައި އެކަންކަން އިސްތިއުނާފު ޝަރީޢަތުގެ ޤަވާޢިދުތަކާ އަޙްވާލާ އަނގަބަހުން ގެންގުޅުއްވާފައިވާކަން އެނގެން އޮތްކަމުގައެވެ.

23. **ތިންވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ** ތަޙުޤީޤުކުރުމުން މިފަދަ އެއަރގެ ފަރާތުން ބޭނުންވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/SC-A/03 **އުޖާރީ ޢުޝްރަތުގެ އާރިފް ވ. އިސްމާޢީލް ރިޟާ** ޤަޟިއްޔާގެ ފާހަގަކުރައްވާ ނުކުތާގެ (ށ) ގައި ބުނެފައިވަނީ، ވަޒީފާގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި އާއި ވަޒީފާގެ ނުކުތުމުގައި ފަރާތްތަކުން އިޖުރާއަތުތަކާ ގުޅިގެން އަދި މުވައްޒަފަކު އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށްޓަކައި ނަސޭހަތްތެރި އިސްލާހުކުރުމާ ހުކުމްތަކުގައި އެކަން ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ގޮތުން ވަޒީފާއިން ވާރުތަވެރިޔާ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ކަމުގައެވެ. ހުރިހާއިރު މިވާ މައްސަލައާ ގުޅިގެން ހުކުމްކުރައްވާ ދިރާސާކުރަން ބެލުމުން، ވިޔާ އެއަރގެ ނަންބަރު VA/HR-WL/2019/01 (14 އޮގަސްޓް 2019) ސިޓީއަށް ބެލުމުން އެހެން ތަރިކައިން ކަމަށްވާ މަސްއޫދާ އެއަރގެ އަނބުން މުވައްޒަފުން ޖިންސީ ފުރައްސާރަ ކުރި މައްސަލައެއް ބަލައި، ޖިންސީ ފުރައްސާރަ ކުރުމުގައި ކަންނޭނގުން ވަރަށް ސީރިއަސްކަން މައްސަލައިން ބަލާފައިވާ، އަދި މަސައްކަތްކުރާ އަދަދު މުވައްޒަފުންނާމެދު އެފަދަ އަމަލެއް ނުހިންގުމަށް ނަސޭހަތްދީ، އެފަދަ ކަމެއް ތަކުރާރު ވެއްޖެނަމަ ހަރުކަށި ފިޔަވަޅު އެޅޭނެ ކަމުގެ އިންޒާރު ދީފައިވާކަން، އަދި މިއާ އެއަރގެ ނަންބަރު VA/ARF/2019/02 (16 ސެޕްޓެމްބަރު 2019

‘Action Record Form’ ފޯމުގައިވާ ކަންކަމަށް ބެލުމުން، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ ފުށުން ޖިންސީ ފުރައްސާރައިގެ ޢަމަލުތައް ތަކުރާރުވަމުންދާކަން މަދަނީ މިންގަނޑުން ސާބިތުވާކަމަށާއި، ކަމުގެ ކުޑަ ބޮޑު މިނަން ބަލައި އެކަންކަން އިސްލާހުކުރުމަށް ތަކުރާރުކޮށް އޭނާއަށް އަންގަމުން ގެންގޮސްފައިވާކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، 01 ޖަނަވަރީ 2023 ގައި ހިނގި ޢަމަލަކީ މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު އިސްލާހުވާން ފުރުސަތުދީ އިންޒާރު ދީފައިވަނިކޮށް ހިނގި އެ ސިލްސިލާގެ ޢަމަލުތަކެއްކަން އެނގެން އޮންނަކަމާއި، މަސައްކަތު ހުރިހާ ފަރާތްތަކުގެ ޙުރުމަތްތަކުން ޖިންސީ ފުރައްސާރައަކަށްވާކަން ބޮޑު މަސައްކަތުގެ ޖިންސީ ފުރައްސާރައިގެ ޢަމަލުތަކުގެ ކޯޑުކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނު އިން މަސައްކަތްތެރިއެއްގެ ޒިންމާކަމަކީ، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ބަލައިގަތުމަށް ފުރުސަތުދީފައިވާ ޒިންމާތައް ޤާނޫނީގޮތުން ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ކަމާއި، ގާނޫނީ ޢަމަލުތަކުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ވަސީލަތްތަކެއް، އެ ޒިންމާއަދާކުރަން ޢަމަލުތަކުގެ ތެރެއިން ދެވޭ އިންޒާރާއި ޢަމަލުކުރާ ގޮތްތަކެއް ހިމެނޭ ގޮތުން ޢަމަލުތަކެއް ނިންމާފައިވާ ކަމާއި، އެ ޢަމަލުތަކާއި ބެހޭ ގޮތުން 08 މާރިޗު 2023 ގައި ފަޔާޒާއިން ފައިލުކުރެވުނު ނިންމުމަށް ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/SC-A/03 **އުތުރީ ޖޭކޮބްސް ޗާޕަލް ވ. އިސްމާޢީލް ރިޟާ** ޤަޟިއްޔާގައި ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ އުސޫލާ އެއްގޮތަށް، މުޅިއެއްކޮށް ފައިޝާ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި އާއި ފައިލުކުރުމުގައި ޖަވާބުދާރީވާކަން އިދާރާއިން ދެވިދާން އޮތީ މުޅިއެއްކޮށް އިސްލާހު ކުރުމަށްޓަކައި ނަޞޭޙަތާއި އިންޒާރު ދިނުމަށްފަހު ކުރާ ފިޔަވަޅެއްގެ ގޮތުން ބަލައި، ޢަމަލުކުރުމުގެ ފުރުސަތު ދީ ފަޔާޒާއިން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމަކީ، އެ ނިންމުމަށް ފަޔާޒާއިބް ބާރު ކުރެވުނު މަސް، މުޅިއެއްކޮށް ކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފު ނިންމުމެއް ނޫނެވެ.

24. **ހައިކޯޓު އިސްތިޢުނާފް ނިޒާމާ** ގުޅިގެން ހުށަހެޅި ހަމަ ޢަމަލުތަކުގެ ބަދަލުގައި މަސައްކަތު ހަރަކާތުގެ ތެރޭގައި، މަސައްކަތު ހަރަކާތުގެ ކަންތައްތައް ފުރިހަމަ "ޚަރަދުތަކަކީ ދިމާދިމާ ޚަރަދު

ގެއްލުމުގެ ގޮތުގައި ބަދަލެއް ދިނުން. ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި ދުވަހުން ފެށިގެން މިއަދާ ހަމަށް އަޅުގަނޑުގެ މުސާރައާ އެލަވަންސް އާއެކު Rf 10,200 ރޭޓުން ދީފަ އަދި ކޯޓްފީސް އިސްލާމިކް ބޭންކުން ނަގާފައިވާ [illegible] ދައްކަން މީހުންގެ އަތުން ނެގި [illegible] ފައިސާ ދައްކަން [illegible] ކޯސް [illegible] Rf 150,000 [illegible] ދިނުމަން" މިފަދައިން [illegible]، މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން 14 އޮގަސްޓް 2023 އަދި 18 ސެޕްޓެމްބަރު 2023 ގައި ބޭއްވުނު އިސްތިމާޢު އަޑުއެހުމުގައި، ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް އެދޭ މިންވަރަކީ ކޮބައިތޯ ސުވާލުކުރެއްވުމުން އެކި ގޮތްގޮތުން ސުވާލު ކުރެއްވުމުން، އެއާމެދު ސާފު ޖަވާބެއް ދީފައިނުވާކަމާއި، އަދި ބަދަލުގެ ގޮތުގައި 06 (ހައެއް) މަސް ދުވަހުގެ އުޖޫރައަކަށް ފައިސާ ނަގައިދިނުމަށް އެދިފައި ނުވާކަމުގައެވެ.

25. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ބަދަލުގެ މިންވަރު ކަނޑައެޅުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ ހަމަތަކެއް އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/27 **ޢަލީ ވަޙީދު ވ. ދައުލަތް މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސް އެންޑް ނޭޝަނަލް ސެކިއުރިޓީ** ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ، އެ ހަމަތަކަށް، ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލް އިން މައްސަލައިގެ ނިންމުންތަކުގައި [illegible]. ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލް އިން ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި 06 (ހައެއް) މަހުގެ އުޖޫރަ ނަގައިދިނުމަށް ނިންމައިރު އެ ބަދަލު މިންވަރު ކަނޑައެޅުމުގައި [illegible] އިސްވެ ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ އެއްވެސް ކަމަކާ ޚިލާފަށްޢަމަލުކޮށްފައިނުވާކަމެވެ.

26. ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ މިންވަރު ކަނޑައެޅުމުގައި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުން [illegible] ޙާލަތުތަކުން އެހެން ވަޒީފާއެއް [illegible] ބަލަން ޖެހޭކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާއިރު، މިގޮތުން [illegible] ބަދަލު ނަގައިދިނުމަށް

ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްއިން ނިންމާފައިވާ ބަދަލުގެ މިންވަރު ކަނޑައެޅުމުގައި ޢަމަލުކުރުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނީ ނިޒާމުގައި އިސްތިޤްރާރުވެފައިވާ ހަމައަކާ ޚިލާފަށްކަމުގައެވެ.

27. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދިފައިވާ ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 60/VTR/2023 މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅި ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވަނީ ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށާއި، ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 60/VTR/2023 މައްސަލައިގެ ނިންމުން ބާޠިލުކޮށް މައްސަލަ ނިންމައިދިނުމަށާއި، ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 60/VTR/2023 މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅި ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވަނީ ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނާ ޚިލާފަށްކަމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ކަނޑައަޅައިފި ހިނދެއްގައި، ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދީފައިވަނީ، މާލީ ބަދަލުގެ މިންވަރު ނަގައިދިނުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށްވާތީ، މައްސަލައިގެ އެބައި ބާޠިލުކޮށްދިނުމަށާއި، މިފަދަ މައްސަލަތަކުގައި މާލީ ބަދަލުގެ މިންވަރު ނަގައިދިނުމުގެ ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތެއްގެމަތިން ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ މިންވަރު ކަނޑައަޅައި، މައްސަލަ ނިންމައިދިނުމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގެ ބަޙްޘު

28. މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ ފަރާތުން ލިޔުމުން ޖަވާބު ހުށަހަޅާފައިވި ނަމަވެސް، މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން މިކޯޓުގައި ބޭއްވުނު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ ފަރާތުން ޖަވާބުގައި މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ބުނެފައިވަނީ ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގައި މައްސަލަ ހިނގަމުންދިޔައިރު ވަޒީފާއެއްގައިތޯ ހުރި ސުވާލުކުރިކަމަށާއި، އެފަރާތުން ހުރި ވަޒީފާއެއްގައި ނޫންކަމަށާއި، މިހާރުވެސް ވަޒީފާއެއް

އަދާކުރުމުންދާނެކަމަށާއި، ފައުންޑު ހުންނަނީ އޭޝިޔާ ޑިރެކްޝަންކަމަށާއި، ނަމަވެސް އެއްވެސް އަޑެއް އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ލިބިފައިނުވާކަމުގައެވެ.[4]

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް

ކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ކަންކަން

29. ވިޔާ އެއަރގެ ފަރާތުން ކުރި އިސްތިއުނާފުގެ އަޑީގައި، މި މައްސަލައިގައި ޖަވާބުދޭންޖެހޭނީ އަންނަނިވި ސުވާލުތަކަށެވެ. މިގޮތުން،

29.1. މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި މައުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަން ގާއިމުކޮށްފައިނުވާކަމަށް ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން ނިންމާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/134 **މޯލްޑިވްސް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ކޮންޓްރެކްޓިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. އަޙްމަދު މުޙައްމަދު** މައްސަލައިގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނީ އުސޫލާއި ޚިލާފަށްތޯ ނުވަތަ ދުސްތޫރާއި، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަކީ ނިންމުމަކީ ހަރުދަނާ އުޞޫލުތަކާ ގޯނާއި ނިސްބަތް ނިންމުމުގައި ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން ނިންމާފައިވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/SC-A/03 **އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އިސްމާއީލް ރިޔާޒް** ގެ މައްސަލައިގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށްތޯ ނުވަތަ ދުސްތޫރާއި،

29.2. މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ގާއިމުކޮށްފައިނުވާކަމަށް ނިންމާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/HC-A/323 **ފިއުލް ސަޕްލައިސް މޯލްޑިވްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. އަޙްމަދު**

---

[4] މި މައްސަލާ ގުޅިގެން 05 ޖަނަވަރީ 2026 ގައި ބޭއްވުނު ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުން މިފަދައިން ބުނެފައިވެއެވެ.

އަސްލަށް ޤަސްދިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޤާނޫނީ އުސޫލާއި ޚިލާފަށް ނުވަތަ ނުނުމްބޮއާއި،
އަދި

29.3 ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ނަގައިދިނުމަށް ނިންމި ނިންމުމަކީ ބަދަލުގެ މިންވަރު ކަނޑައެޅުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ ހަމަތަކާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް ނުވަތަ ނުނުމްބޮއެވެ.

މައުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުވެފައިނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ޤާނޫނީ އުޞޫލުތަކާއި ޚިލާފަށްތޯ

30. މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި ނުވަތަ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ކުރިން، އެ މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަކީ އަދުލުވެރިކަމާއެކު އަމަލުކުރަންވާ ހަމަތަކެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކުރެވި ކުރެވޭކަމެއްކަން ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ. ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގައި އެކުލަވާލެވިފައިވާ އުސޫލުތަކީ މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި މައުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަމާއި (substantive fairness) އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން (procedural fairness) ޤާއިމުކުރުމަށް ޓަކައެވެ. މިއީ ވަޒީފާއާބެހޭ މައްސަލަތަކުގައި މިހާރު އިސްތިޤްރާރުވެފައިވާ ހަމައެކެވެ.

31. މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމާއި ގުޅިގެން، އެ މުވައްޒަފަކު ހުށަހަޅާ ޝަކުވާއެއް ނުވަތަ ދައުވާއެއްގައި، އެކަން ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި ސަބަބަކީ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމަކީ ވަޒީފާދޭ ފަރާތުގެ ޒިންމާއެކެވެ.[5] އެ މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި ސަބަބަކީ، އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ކަމުގައި ވަޒީފާދޭ ފަރާތަކުން ސާބިތުކޮށް ނުދެވިއްޖެނަމަ، އެކަން ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްނެތި ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.[6] މުވައްޒަފަކު ވަކިކުރަން ވަޒީފާދޭ ފަރާތުން ނިންމި

---

[6] މިކަން ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރެއެވެ. މިކަން ވަޒީފާއާގުޅޭ އާއްމު ކަންކަން ތަންފީޛުކުރުމުން އަންނަ އ.ދ ގެ އިންޓަރނޭޝަނަލް ލޭބަރ އޯގަނައިޒޭޝަންގެ ޓާރމިނޭޝަން އޮފް އެމްޕްލޯއިމަންޓް ކޮންވެންޝަން 1982 (ނަންބަރު 158) ގެ 9 ވަނަ މާއްދާގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ (a) ގައި އަންނަނިވި އިބާރާތުން ބަޔާންކުރެއެވެ.

ނިންމުން ބިނާކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ ނުވަތަ ތުހުމަތުތަކުގެ ހޮދުމުގެ ވަޒީފާދޭ ފަރާތުން ސާބިތުކޮށްދޭންޖެހޭނީ، މި ބާވަތުގެ މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި ޝަރީޢަތުން ހެކި ވަޒަންކުރާ މިންގަނޑު ކަމުގައިވާ ބޮޑަށް ބުރަވެވޭ ގޮތުގެ މިންގަނޑުންނެވެ.[7]

32. ދަސްތޫރީ އަދުލުވެރިކަމަކީ މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރަން ނިންމި ނިންމުމަކީ ނުވަތަ ވަކިކުރަން ނިންމި ސަބަބަކީ އެކަށީގެންވާ އަދި އަދުލުވެރި ސަބަބެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށްފައިވާ ނިންމުމަކަށްވުމެވެ.

33. މި މައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވާ ސަބަބަށް ބަލާއިރު، އެއީ މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ޖިންސީ ފުރައްސާރަ ކޮށްފައިވާކަމަށް ބުނެ 06 ޑިސެމްބަރު 2023 ގައި ހުށަހެޅުނު މައްސަލަ ކުންފުނީގެ ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ކޮމިޓީއިން ތަޙްޤީޤުކުރުމަށްފަހު މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ނިންމާފައިވާކަމުގައި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރިކަމުގެ ނޯޓިސްގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

34. މި ނޯޓިސްގައި ހަވާލާދީފައިވަނީ ކުންފުނީގެ ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ކޮމިޓީއިން ތަޙްޤީޤުކޮށްފައިވާ ޖިންސީ ފުރައްސާރައިގެ މައްސަލައަކަށެވެ. އެ ކޮމިޓީއިން ކޮށްފައިވާ ތަޙްޤީޤު ރިޕޯޓު ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްއަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

35. މިއީ ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ކޮމިޓީއިން ތަޙްޤީޤުކޮށްފައިވާ ފުރައްސާރައިގެ މައްސަލައަކަށް ބިނާވާ މައްސަލައެއްކަމުގައިވާތީ މި މައްސަލަ ބިނާވަނީ ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނުގެ މައްސަލައެކެވެ. މި ޤާނޫނަކީ ވަޒީފާ އަދާކުރާ ތަންތަނުގައި ތަޢުލީމު ދޭ ތަންތަނުގައި ސިއްޙީ ޚިދުމަތް ދޭ ތަންތަނުގައި، މީނޫންވެސް އިޖްތިމާޢީ ޚިދުމަތް އެހެނިހެން ތަންތަނުގައި ހިނގާ ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމުގެ ޢަމަލުތައް

"the burden of proving the existence of a valid reason for the termination as defined in Article 4 of this Convention shall rest on the employer"

[7] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/27 (އިސްމާޢީލް މަސްޢޫދު ވ. ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ފައިނޭންސް ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑް) ޤަޟިއްޔާގެ 16 ވަނަ ނުކުތާ

ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި، ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމަކީ ކޮބައިކަން ކަނޑައެޅުމާއި، އެފަދަ ކަންކަން ހުއްޓުވުމުގައި އެކި ފަރާތްތަކުގެ ޒިންމާ ބަޔާންކުރުމާއި، އެފަދަ ކަންކަމާއި ގުޅިގެން އަޅާނެ ފިޔަވަޅުތައް ކަނޑައެޅުމުގެ ޤާނޫނެވެ. އަދި މި މައްސަލަ ތަޙުޤީޤުކޮށްފައިވަނީވެސް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އުފެއްދުމުން ވާޖިބުކުރާ ކޮމިޓީއަކުންނެވެ.

36. މައުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަމާއި ގުޅުވައިގެން ފަރާތުން ވިޔާ އުޅަނދު ފަރާތުން ހުރަހަކަށްވާ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތަކުގައި ވިޔާ އުޅަނދު ފަރާތުން ބޭނުންކޮށްފައިވާ ވަޒީފާއިން ބަރުޙަބުއްނަކުރާ ނަންބަރު 60/VTR/2023 މައްސަލައިގައި މައުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަން ތާއީދުކުރެއްވުމަކަށް ނިންމާފައިވީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/134 **މޯލްޑިވްސް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ކޮންޓްރެކްޓިންގ ކޮމްޕެނީ ޕަބްލިކް ލިމިޓެޑް ވ. އަޙްމަދު މުޙައްމަދު** ޤަޟިއްޔާގައި، މުވައްޒަފުންގެ މަސައްކަތުގެ އަޚްލާޤީ މިންގަނޑު ރައްކާތެރިކަމުގެ ނަމުގައި ވަޒީފާއިން ވަކި ކުރުމަކީ ކަނޑައެޅިފައިވާ ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އަދުލުވެރި ނުވަތަ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ކަމުގައި ބެލެވޭނެކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ކަމުގައިވެ. އަދި ވަޒީފާގެ މަސައްކަތުގެ އަޚްލާޤީ ޤަވާޢިދުތަކުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ އިޖުރާޢަތުތަކާއި ގުޅިގެން އެފަދަ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަކީ އިސްލާމީ ޝަރީޢަތާ ޚިލާފު ނުވާ ގޮތުގެ މަތިން ނިންމާފައިވާ ކަމުގައި ވަނީ ފާހަގަކޮށްފައެވެ. އެހެންކަމުން، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވުނު ކުރިން ނިމުނު ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ، ޝަރީޢަތުގެ ނިމުމުގެ ސަބަބު ގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ، ނަންބަރު 60/VTR/2023 މައްސަލައިގައި ނިންމާފައިވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/SC-A/03 **އޭޝިއަން ލައިފްސްޓައިލް ވ. ބަރަކާތު ހުސައިން** ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފު ކަމުގައިވެ.

---

37. އިސްވެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން މައުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަމަކީ މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރިކުރުމަކީ އަދުލުވެރި ނުވަތަ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްގެ މައްޗަކުން ބިނާކުރެވި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުންކަމުގައިވާއިރު، މި އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގައި ވިލާ އެއަރގެ ފަރާތުން ހަވާލާދީފައިވާ ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އިން، މުވައްޒަފެއްގެ މަސައްކަތުގެ އަޚްލާޤީ މިންގަނޑު ރަނގަޅުނުވުމަކީ، ނުވަތަ އެ މުވައްޒަފަށް ވަޒީފާއަދާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ޤާބިލުކަން އެ މުވައްޒަފެއްގެ ކިބައިގައި ނެތުމަކީ މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ކަނޑައެޅުން އަދުލުވެރި ނުވަތަ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްކަމަށް ބެލެވޭކަން އެނގެއެވެ.

38. ވިލާ އެއަރގެ ފަރާތުން ހަވާލާދޭ މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/134 **މޯލްޑިވްސް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ކޮންޓްރެކްޓިންގ ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. އަހްމަދު މުހައްމަދު** ޤަޟިއްޔާގައިވަނީ، ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާ ފަރުމާކުރެވިފައިވާ ގޮތުން، އެ މާއްދާގެ ދަށުން މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވޭނީ 02 (ދެ) ސަބަބެއް ފުރިހަމަވެގެންކަމުގައި، އެއީ މުވައްޒަފެއްގެ މަސައްކަތުގެ ޤާބިލުކަން ނުވަތަ އަޚްލާޤީ މިންގަނޑު ރަނގަޅުނުވުމަކަށް ވަޒީފާދޭ ފަރާތުން ޒަބުތުކުރުމާ ބެހޭގޮތުގައި؛

1. އެ މުވައްޒަފެއްގެ މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ނުވަތަ އަޚްލާޤީ މިންގަނޑު ރަނގަޅުކުރުމަށް ފުރުޞަތުދީފައިވުން، އަދި
2. އެ ފުރުޞަތު އޮތުމުންވެސް މުވައްޒަފެއްގެ އަޚްލާޤު ނުވަތަ އެކަން ވަޒީފާ އަދާކުރާ [illegible] ރަނގަޅު [illegible] އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް އޮތުން

ކަން އެނގޭކަމަށާއި، މުވައްޒަފުން ތަބާވާންޖެހޭ މަސައްކަތުގެ އަޚްލާޤީ މިންގަނޑުތަކަށް ތަބާނުވާނަމަ އެމުއައްސަސާއަކުން އެޅޭނެ ޑިސިޕްލިނަރީ ފިޔަވަޅުތައް ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމުގައެވެ.

39. ނޯޓިސް ދިނުމެއްނެތި މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވޭނީ އަދުލުވެރި ސަބަބެއް އޮވެގެންކަން ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާއިން ސާފުވެ. އަދުލުވެރި ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް ބެލެވޭނީ ފާޅުކަންބޮޑު ޣައިރު ސުލޫކީ އަމަލެއް ކޮށްފައިވާނަމަ ނުވަތަ ޚިޔާނާތެއްވެފައިވާނަމައެވެ. މި މާއްދާގެ ދަށުން ކޮންމެ ކޮންމެ ޣައިރު ސުލޫކީ އަމަލަކީ (misconduct) އެ އަމަލެއްގެ ސަބަބުން މުވައްޒަފަކު ނޯޓިސް ދިނުމެއްނެތި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުން ހުއްދަކުރާ ކަމަކަށްނުވުން އެކަށީގެންވެއެވެ. މި މާއްދާގެ ދަށުން ނޯޓިސް ދިނުމެއްނެތި މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުން ހުއްދަވާނީ މުވައްޒަފަކު ކުރި އަމަލަކީ ފާޅުކަން ބޮޑު ޣައިރު ސުލޫކީ އަމަލެއް (gross misconduct) ކަމަށް ވާނަމައެވެ. ފާޅުކަން ބޮޑު ޣައިރު ސުލޫކީ އަމަލެއްކަމަށް ބެލެވޭނީ އެ އަމަލުގެ ސަބަބުން ވަޒީފާދޭ ފަރާތާއި ވަޒީފާއަދާކުރާ ފަރާތުގެ ދެމެދުގައި އޮންނަންޖެހޭ ވަޒީފާގެ ގުޅުން އެއްކޮށް ކެނޑޭ މިންވަރުގެ ސީރިއަސް އަމަލަކަށްވާނަމައެވެ. މިގޮތުން ދެ ފަރާތް ދެމެދު ވެފައިވާ ވަޒީފާގެ އެއްބަސްވުމުގެ ޖައުހަރީ ޝަރުތަކާއި ޚިލާފުވެފައިވާނަމަ، ނުވަތަ ދެ ފަރާތް ދެމެދު އޮންނަ އިތުބާރާއި އަމާނާތްތެރިކަން ގެއްލޭފަދަކަމެއް މެދުވެރިވެފައިވާނަމަ ނުވަތަ ވަޒީފާގެ އިޙުތިރާމްކަމާއި އަސާސީގޮތުން ނުވަތަ ސީދާގޮތުގައި ޚިލާފުވެފައިވާނަމަ، އެ އަމަލަކީ ނޯޓިސް ދިނުމެއްނެތި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުން ހުއްދަވާފަދަ ފާޅުކަން ބޮޑު ޣައިރު ސުލޫކީ އަމަލަކަށްވާނެކަމުގައެވެ.[8] ފާޅުކަން ބޮޑު ޣައިރު ސުލޫކީ އަމަލެއްކަމަށްވާނަމަ ނުވަތަ ޚިޔާނާތެއްވެފައިވާނަމަ، ނޯޓިސްނުދީ މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ކަނޑައެޅުމަށް އަދުލުވެރި ނުވަތަ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްކަމަށް ބެލެވެއެވެ.

---

[8] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/SC-A/14 (ބޭންކް އޮފް މޯލްޑިވްސް ޕީއެލްސީ ވ. ފާތިމަތު ޝަމީމާ ޢަބްދުﷲ) ގެ މައްސަލާ

40. މި މައްސަލައިގައި އުފެދޭ ސުވާލަކީ، ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ މުވައްޒަފެއްގެ މަސައްކަތުގެ އަޚްލާޤީ މިންގަނޑު ރަނގަޅުނޫންކަން، ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނުގެ އަލީގައި މި މައްސަލައިގައި މަދަނީ މިންގަނޑުން ސާބިތުވޭތޯ ނުވަތަ ނޫންކަމެވެ.

41. މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި މައުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކޮށްފައިނުވާކަމަށް ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން ނިންމާފައިވަނީ، ވިލާ އެއަރގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ތަޙުޤީޤު ރިޕޯޓުންނާއި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި ކަމުގެ ނޯޓިސުން، އޭނާ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ނިންމާފައިވަނީ އޭނާ ކޮށްފައިވާ ކޮން ޢަމަލެއްގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެންކަމެއް ސާފުކޮށްދީފައިނުވާތީއާއި، ތަޙުޤީޤު ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ސާބިތުކޮށްދިނުމުގެ ގޮތުން، ވިލާ އެއަރގެ ފަރާތުން އިތުރު އެއްވެސް ހެއްކެއް ހުށަހަޅާފައިނުވާކަން ފާހަގަކުރެވިފައިވާތީ، އެ ތަޙުޤީޤު ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަކީ ހަމައެކަނި އެ ރިޕޯޓަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، ކަން ހިނގާދިޔަގޮތް ސާބިތުކޮށްދެވޭނެ އެކަށީގެންވާ ހެއްކެއް ހުށަހަޅާފައިނުވާތީ، މި ސަބަބަށްޓަކައިކަން ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުގެ ނިންމުމުން އެނގެއެވެ.

42. މިކަން ވިލާ އެއަރގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ މި އިސްތިއުނާފު ނުކުތާގެ ތެރެއިން ވަޒަންކުރާއިރު، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކޮށްފައިވަނީ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި އެއްގޮތަށްކަމަށް ވިލާ އެއަރގެ ފަރާތުން ބުނާ ބުނުން، އަދި ޤާނޫނީ ގޮތުން އެކަން ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރަ އޮތް ފަރާތެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން ވިލާ އެއަރގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ ޖިންސީ ފުރައްސާރައިގެ މައްސަލައާ ގުޅޭ ތަޙުޤީޤު ރިޕޯޓެވެ.

43. މި ތަޙުޤީޤު ރިޕޯޓަށް ބަލާއިރު، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅުނު ޝަކުވާއަކީ، 01 ޖަނަވަރީ 2023 ގައި ވިލާ އެއަރގެ ފާދާ ކޮމްޕެނީގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފަކަށް

މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގައި، މުހައްމަދު މަހްމޫދު ޖިންސީ ފުރައްސާރަކޮށް، އެ މުވައްޒަފުގެ ނުރުހުމުގައި ގަދަކަމުން ޖިންސީ އަމަލު ހިންގުމަށް މަސައްކަތްކޮށްފައިވާކަމުގެ ޝަކުވާއެވެ. މި ތަޙްޤީޤުގައި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ ދެ ފަރާތުގެ އިތުރުން، އިތުރު ފަރާތްތަކާ ސުވާލުކޮށް ބަޔާންނެގިފައިވާކަން އެނގެއެވެ. މީގެ އިތުރުން، ލައުންޖުގެ ބޭރުގައި ހުރި ސެކިއުރިޓީ ފުޓޭޖް ބަލައި ޓައިމްލައިން ތަހްލީލުކޮށްފައިވާކަމާއި، ޝަކުވާ ހުށަހެޅި ފަރާތުން ހިއްސާކޮށްފައިވާ ކޯލް ލޮގްތައް ރިވިއުކުރިކަން މި ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކުރެއެވެ.

44. މި ތަޙްޤީޤަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަންކަން ގޮތުގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

44.1. ދެ މީހުންގެ ގުޅުމާއި ގުޅޭ ގޮތުން ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ގެސްޓުން ނުލިބޭ ވަގުތު ދެ މީހުން ކައިރީގައި އިށީންދެގެން ވާހަކަދައްކަން ތިބި މަންޒަރު ފެންނަކަމަށް ސުވާލުކުރި ގިނަ މުވައްޒަފުން ފާހަގަކުރިކަމަށާއި، 01 ޖަނަވަރީ 2023 ގެ ސެކިއުރިޓީ ފުޓޭޖަށްބަލާއިރުވެސް ދެ މީހުން ދެމެދު ގާތް ގުޅުމެއް އޮންނަކަން ފާހަގަވާކަން

44.2. ދެ މީހުން އެއްކޮށް ލައުންޖު ފާސާގައިން މަންޒަރު އެކި ދުވަސް މަތިން ފެނިފައިވާކަމަށް ސުވާލުކުރެވުނު ބައެއް މުވައްޒަފުން ބުނެފައިވާކަމާއި، އެ ވަގުތުތަކުގައި ދެ މީހުންގެ ފާހަގަކޮށްފައި އެއްވެސް ކަހަލަ ނުބައިކަމެއް ފާހަގަކުރެވިފައިނުވާކަން

44.3. ރިޕޯޓްކޮށްފައިވާ ގޮތުން ހާދިސާ ހިނގާފައިވަނީ އެ ދުވަހުގެ ހަވީރު 17:00 އާ 17:20 ދެމެދުގެ ވަގުތެއްގައިކަމަށާއި، އެ ހާދިސާގެ ފަހުން އޭގެ [illegible] އަނިޔާވި އެކަމުގެ ނިޝާންތަކެއް ހުރިކަމަށް ބުނެފައިވާކަމާއި، މުވައްޒަފު ފާހަގަކުރި ގޮތަކީ، މުހައްމަދު މަހްމޫދު ފަރާތުން ފިލައިގެންދާކަން ސެކިއުރިޓީ ފުޓޭޖުން ހަމަވާކަމާއި، އެގޮތުން، މުވައްޒަފު އެކަނި ފަރާތުގައި 18:46 ގައި މުހައްމަދު މަހްމޫދު ފަރާތުން ވަދެ 18:48 ގައި ނުކުންނަ މަންޒަރު ފެންނަކަން

44.4. ރިޕޯޓުކޮށްފައިވާ މައްސަލައާ ގުޅޭ ގޮތުން މުވައްޒަފު ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކުގައި ގިނަ ފުށުއެރުންތަކެއް ހުރިކަން ފާހަގަކުރެވޭކަން

44.5. ހާދިސާ ހިނގައިދިޔަކަމަށް މުވައްޒަފު ފާހަގަކޮށްފައިވާ ވަގުތަކީ ހަވީރު 17:00 އާ 17:20 ދެމެދުގެ ވަގުތެއްގައިކަމުގައި ބުނިނަމަވެސް، އެ ވަގުތު މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ލައުންޖަށް ވަދެފައިނުވާކަން

44.6. ގަދަކަމުން ޖިންސީ ޢަމަލު ހިންގަން މަސައްކަތްކުރުމުގެ ތުހުމަތުގައި، މުވައްޒަފުގެ އަތަށް ލިބުނުކަމަށް ބުނާ އަނިޔާގެ އެއްވެސް ނިޝާނެއް އިތުރު މުވައްޒަފަކަށް ފެނިފައިނުވާކަމާއި، އެ ނިޝާންތަކުގެ ފޮޓޯއެއްވެސް މުވައްޒަފު ތަޙުޤީޤަށް ހިއްސާކޮށްފައިނުވާކަން

44.7. މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ދެވަނަ ފަހަރަށް ލައުންޖަށް ވަނުމުން، މުވައްޒަފު ފާޚާނާއަށް ވަދެ ހުރިކަމަށް އޭނާ ބުނިކަމަށާއި، އޭނާ ފާޚާނާއިން ނިކުތީ މިނާ އަޙްމަދު ލައުންޖަށް ވަނުމުންކަމަށް ބުނިނަމަވެސް، މިނާ އަޙްމަދު ބުނެފައިވަނީ އޮފީހަށް ވަދެފައި އައިސް ލައުންޖަށް ވަތް އިރު މުވައްޒަފު ހުރީ ލައުންޖުގެ ސޯފާގައިކަމަށާއި، އަދި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު އިނީ ކައުންޓަރު ކައިރީ ހުންނަ ގޮނޑީގައި އިނދެގެންކަން

44.8. ލައުންޖާއި ޖެހިގެން ހުންނަ އޮފީހުގައި ތިބިއިރު ލައުންޖުގެ ގުޅުނު ސަރަހައްދުގެ އަޑު [illegible] [illegible] އިވުމާއި، އެ ސަރަހައްދުގައި މުވައްޒަފުގެ ނުރުހުމުގައި ކަމެއް ކުރަން މަސައްކަތްކުރިނަމަ، [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، ހާދިސާ ހިނގިކަމަށް ބުނާ ވަގުތު ކައިރީގައި، އެވަގުތު އޮފީހުގައި ހުރި މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] އަޑެއް އިވިފައިނުވާކަން އޭނާ ފާހަގަކުރިކަމަށާއި، ގަދަކަމުން ޖިންސީ [illegible] މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު މަސައްކަތްކުރި ވަގުތު، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ ނަން [illegible] [illegible] މުވައްޒަފު

ފާހަގަކުރިނަމަވެސް، ހާދިސާ ހިނގިކަމަށް ބުނާ ސަރަހައްދުގައި ޖެހިގެން ހުންނަ އޮފީސް ބަޔަށް އެފަދަ އަޑެއް އިވިފައިނުވާކަމަށް އެ ވަގުތު އޮފީހުގައި އިން މުވައްޒަފު ފާހަގަކުރިކަން

44.9. ހާދިސާގެ މަޢުލޫމާތު މައިންބަފައިންނާ ހިއްސާކުރިކަމަށް މުވައްޒަފު ބުނިނަމަވެސް، ތަޙުޤީޤުގެ ފަރާތުން އެކަން ސާފުކުރުމަށް މައިންބަފައިންނާ ސުވާލުކުރުމަށް އެދުމުން، އެކަމަށް މުވައްޒަފު އިންކާރުކުރިކަން

44.10. ހާދިސާ ހިނގައިދިޔަކަމަށް ބުނާ ދުވަހު ދެ މީހުން އެކަނި ފައުންޖުގައި ހޭދަވި 02 (ދޭއް) މިނިޓު ވަރު (18:46 އާއި 18:48އާ ދެމެދު) ދެ މީހުންގެ ހަރަކާތްތައް ވަރަށް ބޮޑަށް ބަދަލުވެ، މުވައްޒަފު ކަމަކާ ހިތްހަމަނުޖެހިފައި ހުރިކަން ސިކިއުރިޓީ ފުޓޭޖްގެ މަންޒަރުތަކުން ފާހަގަކުރެވޭކަމާއި، އެހެންކަމުން، އެ ވަގުތު ދެ މީހުން ދެމެދު ކޮންމެވެސް މައްސަލައެއް ހިނގާދިޔަ ކަމަށް ބެލެވޭކަން

44.11. މުޙައްމަދު މަޙްމޫދަކީ މީގެ ކުރިންވެސް ޖިންސީ ފުރައްސާރައިގެ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން ތުހުމަތުން އިންޒާރުދީފައިވާ ފަރާތަކަށްވާތީ، މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ ތިބައިން ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަންތައްތަކަށް ބަލާއިރު، ވިޔާ އެއަރގެ މުވައްޒަފެއްގެ ގޮތުގައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ދުރުހުރެއްޖެނަމަ އެކަމުގެ ސަބަބުން އެހެން މުވައްޒަފުންނަށް މުސްތަޤްބަލުގައި އެފަދަ ކަމެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ބެލެވޭތީއާއި، މަސައްކަތުގެ މާޙައުލުގައި ހުރިހާ މުވައްޒަފުންނަށް ކަރަވަރުކާރާންޓީން ރައްކާތެރިކަން ކުޑަވެދާނެކަމަށް ފެންނާތީ، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ފެންނަކަން

45. އިސްވެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާދިސާއާ ގުޅުވައިގެން ތަޙުޤީޤުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމެވެ. މި ބާވަތުގެ މައްސަލަތަކުގައި އަސާސީ އެއް ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ބަލަންޖެހޭކަމަކީ، ހާދިސާއާ ގުޅުވައިގެން ހުށަހަޅާފައިވާ ކަންކަމުން، މި މައްސަލައިގައިނަމަ، ވިޔާ އެއަރގެ ފަރާތުން

ހުށަހަޅާފައިވާ ރިޕޯޓުން ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޖިންސީ ފުރައްސާރައިގެ އަމަލެއް ހިންގިކަން މަދަނީ މިންގަނޑުން ސާބިތުވާތީއެވެ.

46. ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގައި، އެ ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށް ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމަކީ ކޮބައިކަން ބަޔާންކޮށްދީފައެވެ. އެއީ، މީހެއްގެ ނުޤަބޫލުގައި އެހެން މީހަކު އޭނާއާ ދިމާލަށް ނުވަތަ އޭނާއަށް ނިސްބަތްކޮށް ޖިންސީ އަމަލެއް ހިންގުމެވެ. މީހަކާ ދެކޮޅަށް ނުވަތަ މީހަކަށް ނިސްބަތްކޮށް ޖިންސީ އަމަލެއް ހިންގުންކަމުގައި ބެލެވޭނީ، އެ އަމަލު ހިންގާ މީހާ ދައްކާ ވަހަކަތަކުން، ނުވަތަ ބުނާ ބަސްތަކަކުން، ނުވަތަ ލިޔާ ލިޔުމަކުން، ނުވަތަ ދައްކާ ކުރެހުމަކުން ނުވަތަ ތަސްވީރަކުން ނުވަތަ އިއްވާ އަޑަކުން، ނުވަތަ ކުރާ އިޝާރާތަކުން ނުވަތަ ކުރާ ހަރަކާތަކުން ނުވަތަ ބަލާ ބެލުމަކުން ކުރާ އެނޫންވެސް އަމަލެއްގެ ސަބަބުން އެ އަމަލު އޭނާއާ ދިމާލަށް ހިންގާ މީހާއަށް ޖިންސީ ސިފަކުރެވިގެން ނުވަތަ ވިސްނިގެން ނުވަތަ ދޭހަވެގެން ނުވަތަ އެނގިގެން ދިޔުމެވެ.

47. މި ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިސްވެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަނާކުރުމުގެ ތެރޭގައި، ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމުގެ އަމަލުގެ ޝިކާރައަށްވާ ފަރާތްތަކުގެ ނުރުހުމުގައި ކުރާ އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނެއެވެ.[9]

1. ފޫކުގެ ގޮތުން ޗުންބުން ފޮނުވުން
2. އުނދަގޫވާ ގޮތަށް ޖިންސީ ގުނަވަނަކަށް ބެލުން
3. ހަށިގަނޑުގެ އެއްވެސް ބަޔެއްގައި ޖެހުން
4. ބައްދުން
5. ސަލާމްކުރުމުގެ ގޮތުން އަތުގައި ހިފުމަށްފަހު، ދޫނުކޮށް އަތް ފިއްތުން ނުވަތަ ކޮއްޓުން

---

[9] ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

6. އޮރިޔާން ކާޑު ނުވަތަ ބަދުއަޚްލާޤީ އަމަލު ހިންގުމުގެ މަންޒަރު ދައްކުވައިދޭ ފޮޓޯ ނުވަތަ ކުރެހުން ނުވަތަ ވީޑިއޯ ދައްކާ ހެދުން

7. ޖޯކުތަކުގެ ގޮތުން ހަށިގަނޑުގެ ގުނަވަންތަކަށް ނިސްބަތްކޮށް ޖިންސީ ގޮތުން ނާތަހުޒީބު ވާހަކަ ދައްކާ ސަމާސާކުރުން

8. ވަޒީފާ ދެވޭނީ ނުވަތަ ވަޒީފާގައި ދެމެހެއްޓޭނީ ނުވަތަ ވަޒީފާގައި ކުރިއެރުވުމުގެ ފުރުސަތު ދެވޭނީ ނުވަތަ ވަޒީފާ އަދާކުރާ ފެންވަރު ބިނާކުރެވޭނީ އެއްބަސްވުމަށް ކުރިއެރުވުމަށް ޤަބޫލުކުރުން، ބަދަލުގައި ޖިންސީ އެދުމެއް ފުއްދައިދިނުމުން ނުވަތަ ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމުގެ ނުވަތަ ގޯނާކުރުމުގެ އަމަލުތަކުގެ ބަލައިގަތުމުން ކަމަށް ޤަބޫލު ގޮތުން ސިފަކުރެވޭގޮތުން ނުވަތަ ނިސްބަތްވާގޮތުން ކުރިއަށް ގެންދިއުން.

48. މިހާ ދެކެވުނު ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގުޅުންހުރި އަމަލެއް ހިންގައިފިކަމަށް ކަނޑައެޅުމުގައި ބަލާނީ މިންގަނޑުކަމުގައިވަނީ، އެ އަމަލު ހިންގުމުގައި ވަކިއެއްގޮތަކަށް އިސްކުރެވިފައި ބާރުވެރިކަމަކާއި ހިއްސާކުރުމާއި، އެ އަމަލުގެ ސަބަބުން، އެ އަމަލު ކުރެވުނު ފަރާތަށް ޖިންސީ ނިކަމެތިވުމާއި ސިފަކުރެވިގެން ނުވަތަ ވިސްނިގެން ނުވަތަ ދަރަވެގެން ނުވަތަ އުނިވެގެން ހިނގައިދާނެކަމަށް މުޖުތަމަޢުގައި އުޅޭ ސަލާމަތް ބުއްދި ހުރި މީހަކަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ މިންގަނޑެވެ. މިހާ ދެކެވުނު ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމުގެ އަމަލެއް މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ހިންގިކަމުގައި ކަނޑައަޅާނީ، މަދަނީ މިންގަނޑެވެ.

49. ވަޒީފާއަދާކުރާ ތަންތަނުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުން ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގުޅުންހުރި އަމަލެއް ހިންގައިފިނަމަ، އެކަމުގެ ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުގެ ބައްޔާ ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގުޅުންހުރި ކުށްތަކުގެ ޝަރީޢަތް ކުރެވޭނީ، މި ޤާނޫނުން ވަކިން ބާއްވާފައިވާ ޓްރައިބިއުނަލް ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި

ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ކޮމިޓީއިން[10] އެ ޝަކުވާއާ ގުޅިގެން ކުރަންޖެހޭ ތަޙުޤީޤުކުރުން ކޮމިޓީގެ މައްޗަށް ވާޖިބުކުރެއެވެ.[11] މިގޮތުން، ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާގޮތުން މައްސަލައިގެ ކުޑަބޮޑު މިނަން ބަލައި ޝަކުވާ ރައްދުވާ ފަރާތާމެދު އެ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމަށް ޤާނޫނު ލަސްނުކޮށް، ޝަކުވާ ރައްދުވާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާ ގޯނާކުރުމުގެ އަމަލެއް ސާބިތުވެއްޖެނަމައެވެ.[12]

50. ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމުގެ މައްސަލަތަކުގައި ނުވަތަ ވަޒީފާގެ މާހައުލުގައި ފުރައްސާރަކުރުމުގެ މައްސަލަތައް އާންމުކޮށް ހިނގަނީ ވަންހަނާ މާހައުލުތަކުގައި ނުވަތަ ސިއްރިއްޔާތުގައި، މީހުން ނުދެކޭ، ނުވަތަ ކުޑަ ނުހުންނަ ތަންތަނުގައިކަމުން، އެކަހެރިގެންވާ މިންވަރަށް ހުރި ހޯދުމަކީ ދުސްވަރުކަމެކެވެ. ހިނގާ މިފަދަ އަމަލުތަކުގެ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގައި ޗިރިފުންވަނިވެސް، އެކަން ހިނގަނީ ސިއްރިއްޔާތުގައި ކަމަށްވާތީ، އެ އަމަލުގެ ޝާހިދުނުވާ ފަރާތުގެ ބަހުގެ އިތުރުން، ހުރި ޤަރީނާ ނުލިބުން، އެކަން ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރަ ބޮޑުކަމުންނެވެ. ވަޒީފާގެ މާހައުލުގައި ހިނގާ މިފަދަ އަމަލުތަކާއި ގުޅިގެން ކުރެވޭ ޝަކުވާއާ ގުޅޭ ގޮތުން ތަޙުޤީޤުކުރާ ފަރާތުން ދޭ ބަޔާނަކީ އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ވުޖޫދުގައި އޮތް ހަމައެކަނި ހެކި/ޤަރީނާ ކަމުގައިވިޔަސް، އަދި އެކަނި ބިނާކޮށް، ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމުގެ ބަދަލު ހިނގާފައިވާކަން ބެލުމަށް ބޮޑު ތަކެއް ނުވާނެ، އަސްލު އިންސާފުވެރިގޮތަކަށް ނިންމާލެވިދާނެއެވެ. އަދިނަމަވެސް، ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމުގެ ސިޔާސަތުތަކާ ޒާތުގެ އަމަލު ބަލާފައި އެ ޝަކުވާ ހުށަހެޅި ފަރާތް ބޭރުގެ ބަޔާނަކީ ހަމައެކަނި އޮތް ހެކި ނަމަވެސް، ޤާނޫނީ ހެއްކެއް (ކޮރޮބަރޭޝަން) އާ ޝަކުވާގެ މައްސަލަ ބަލައި ނިންމާ ކަމުގެ ބަލާ ބަޔާން ޙަޤީޤަތާ ގުޅިގެން ދޭ ބަޔާނަކީ ޤަބޫލުކުރެވޭ ބަޔާނަކަށް ވާން ވާނެ، އެ ޤާނޫނުގައި އެ ސަބަބަށް ބަލާ ކަމުގެ ޤަބޫލުކުރެވޭ އިސްނާދު، އެ ޤާނޫނީ ޙާލަތުގެ

---

[10] ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރާ ކޮމިޓީ

[11] ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގައި ކޮމިޓީގެ ޒިންމާތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، މިކަން މި މާއްދާގެ (ހ)، (ބ)، (ށ)، (ރ) އަދި (އ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

[12] ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

ގޮތުގައި ކޮރޮބޮރޭޓްކުރެވިގެންދެއެވެ. ކޮރޮބޮރޭޝަންއަކީ [illegible] [illegible] ބާރުދޭ ނުވަތަ އެއަށް އިތުރަށް ތާއީދުލިބިދޭ އިތުރު ހެކި/ދަލީލާއެވެ. މި އިތުރު ހެކި/ދަލީލަކީ ވާންވާނީ އަދުލުވެރި ހެކި ބުނާ ބަޔަކު އިތުރު [illegible]، [illegible] [illegible] ހެކި/ދަލީލަކަށެވެ. ވަޒީފާ މާޙައުލުގައި ހިނގާ ޖިންސީ ފުރައްސާރައާއި ގޯނާކުރުމުގެ މައްސަލަތަކުގައި ލިބިފައިވާ އެހެން ހެކި ކޮރޮބޮރޭޓްކޮށް އެކަން ބަލައިގަތުމުގެ[13] ބޭނުމަކީ، ފުރައްސާރައިގެ ޢަމަލުތަކުގެ [illegible] ބަލައި، ޝިކާޔަތައްވާ ފަރާތަށް ކުރިމަތިވާ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ސީދާ ހެކި ހުރުމަކީ ނާދިރުކަމަށްވާތީއާއި، ވަޒީފާގެ މާޙައުލުގައި ޖިންސީ ފުރައްސާރައާއި ގޯނާކުރުމާއި އަނިޔާވެރި ޢަމަލުތަކުން މުވައްޒަފުންނަށް ރައްކާތެރިކަން ލިބިފައިވާ މާޙައުލަކަށްވާންޖެހޭނީއެވެ.

51. މި މައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ ތުހުމަތުކުރެވުނު ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުމުގެ ޢަމަލުތައް އެ ފަރާތުން ހިންގާފައިވާކަން ސާބިތުކުރުމުގެ ބޭނުމުގައި [illegible] [illegible] ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވަނީ ހަމައެކަނި ތަޙުޤީޤީ ރިޕޯޓެވެ. އެ ތަޙުޤީޤީ ރިޕޯޓާއެކު އެ ތަޙުޤީޤީގައި ނެގިފައިވާ ބަޔާންތައް [illegible]. އެހެންކަމުން، ހަމައެކަނި [illegible] އެ ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށްވެއެވެ. އެ ރިޕޯޓުގައި ފޯނުގެ މައްޗަށް ބަލާއިރު، ޖިންސީ ފުރައްސާރައިގެ ޢަމަލެއް އަދި ގޯނާގެ ޢަމަލެއް ފާހަގަކޮށްފައެއްނުވެއެވެ. ޝަކުވާކުރި ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ޝަކުވާގައި އެ މާނައިގެ ގޯނާގައި ހިމެނޭހިނދު، އެފަދަ ޢަމަލެއް އެ ޝަކުވާކުރި ފަރާތުގެ މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ހިންގިކަމަށް ބުނާ ސަބަބަށް އެ ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައެއްނުވެއެވެ.

52. އެ ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވަނީ ޝަކުވާކުރި ފަރާތުގެ ބަޔާނުގައި ހުރި ފުށުއަރުންތަކުގެ ވާހަކައެވެ. އެ ފަރާތުގެ ޝަކުވާއާ ގުޅޭ، ނުވަތަ އެކަން ހިނގިކަމަށް ބަޔާން ނުވަތަ އެކަމުގެ މައްޗަށް

---

[13] Muzaffar Syah Mallow, ‘Sexual Harassment at the Workplace and the Issue of Corroboration Evidence’ [2020] 1 ILJA ii.

ބަރޯސާވެވޭފަދަ އިތުރު ފަރާތެއްގެ ބަހެއް، ނުވަތަ ސެކިއުރިޓީ ފުޓޭޖުންވިޔަސް، ނުވަތަ ކަމެއް ފާހަގަކޮށްފައެއްނުވެއެވެ.

53. އެ ރިޕޯޓުގައި ދެ މީހުން ދެކުނު "ކޮންމެވެސް މައްސަލައެއް ހިނގާދިޔަކަން" ބެލުނުކަމަށް ފާހަގަކުރިނަމަވެސް، އެއީ ޤާނޫނުގެ ތަޢުރީފުގައި ހިމެނޭ ޖަރީމާއެއްކަމަށް ޝައްކުކުރެވޭ ނުވަތަ ބެލެވޭކަން ދޭހައަށްނުކުރެވެއެވެ. ނުވަތަ ތަހުޤީޤަށް މި މައްސަލައިގައި ކުރެވޭ ސަބަބެއް ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައިނުވާއިރު، މި ހާދިސާއާ ގުޅުވައިގެން ކުރުމުން ތަހުޤީޤަށް ނުވަތަ ކަމެއް ޖިނާއީ މަރުޙަލު ކޮށްފައިވާކަމަށް ބެލެވޭ އެއްވެސް ސަބަބެއް ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައެއްނުވެއެވެ.

54. މި ރިޕޯޓުގައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ މައްޗަށް ކޮށްފައިވާ ޝަކުވާ ތަޙުޤީޤުކުރުމުގެ ބަޔާނުގައި އެ ވަގުތު އެ މަހައްލުގައި ތިބި މީހުން އަދި ކަމާ ގުޅޭ މީހުންގެ ބަޔާންތައް ނަގައި، އެ ފަރާތްތަކުން ބުނާ ބަޔާންތަކެއް ރިޕޯޓުގައި ހިމަނާފައިވާއިރު، ޝަކުވާއާ ގުޅުވައިގެން ބަޔާންދިނުމަށް އަމިއްލަ ހިނގިކަމަށް ބާރުދޭފަދަ އެ ބަޔާންތަކުން ފާހަގަކުރެވޭކަމަށް ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މުއްދައީގެ ބުނުމަކީ ބަޔާނާ ނިސްބަތްވާ ފަރާތެއްގެ ބަހުން ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމުގެ ޝަކުވާކުރުން ހުއްޖަތުގެ ބަޔާންކުރިއިރު ބަޔާންތަކާއި އަމިއްލަ ހިނގާދިޔަކަން އިތުރަށްސާފުކުރެވެން ނުވަތަ ދުރާލާގޮތުން އެކަކަށް ބާރުދީ ބަދަލުކޮށް ނެތެވެ. މި މައްސަލައިގައި އޮތީ ހަމައެކަނި ރިޕޯޓުކުރެވިފައިވާ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމާ އޭގެ ޢާއްމުން ތަޙްޤީޤުކުރާއިރު، ޝަކުވާ ކުރިމަތިލާ ގުޅުވައިގެން ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމުގެ ކުށްކުރުން ހުއްޖަތުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކުރާ އަމިއްލަ ބަހުން ބަލަހައްޓާ މިންގަނޑުން މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ހިނގާފައިވާކަމަށް ބެލެވޭ ސަބަބެއްނެތެވެ.

55. މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ފެންނަ ސަބަބުތަކުގައި ތަޙުޤީޤު ރިޕޯޓުގައިވަނީ، އާސާރަކީ މީގެ ކުރިންވެސް ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމުގެ މައްސަލައާ ގުޅިގެން ތުހުމަތު އިންޒާރުދީފައިވާ

ފަރާތަކަށްވާތީ، މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ ކިބައިން ފާހަގަކުރެވިފައިވާ ކަންތައްތަކަށް ބަލާއިރު، ވިލާ އެއަރގެ މުވައްޒަފެއްގެ ގޮތުގައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ދެމި ހުރެއްޖެނަމަ އެކަމުގެ ސަބަބުން އެހެން މުވައްޒަފުންނަށް މުސްތަޤްބަލުގައި އެފަދަކަމެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ބެލެވޭތީއާއި، މަސައްކަތުގެ މާހައުލުގައި ހުރިހާ މުވައްޒަފުންނަށް ކަށަވަރުކޮށްދޭންޖެހޭ ރައްކާތެރިކަން ކުރެވިދާނެކަމަށް ފެންނާތީ ކަމުގައެވެ.

56. މުޙައްމަދު މަޙްމޫދަށް ކުރިން ދީފައިވާ އިންޒާރުތަކެއްކަމަށް ބުނެ 02 (ދޭއް) ލިޔުމެއް ވިލާ އެއަރގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. އެއް ލިޔުމަކީ، 14 އެޕްރީލް 2019 ގެ “first warning” މި ސުރުޚީގެ ދަށުން މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުއަށް ދީފައިވާ އިންޒާރުގެ ސިޓީއެކެވެ. މި އިންޒާރަކީ މަންތާ އެއަރގެ މުވައްޒަފަކާމެދު ބޭއަދަބީކޮށް ޙަރަކާތެއް ބެހެއްޓުމުގެ ސަބަބުން އެކަމުގެ ޝަކުވާ ހުށަހެޅުމުން، އެކަން ބެލުމަށްފަހު ދީފައިވާ އިންޒާރެކެވެ. މި އިންޒާރުގައި އެފަދަ އަމަލެއް ތަކުރާރުވެއްޖެނަމަ، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުއާމެދު ހަރުކަށި އިސްލާޙީ ފިޔަވަޅު އެޅިދާނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

57. ދެވަނަ ލިޔުމަކީ 16 ޑިސެންބަރު 2019 އަށް ނިސްބަތްވާ “action record form” އެކެވެ. މި ފޯމަކީ މުޙައްމަދު މަޙްމޫދަށް ދެވިފައިވާ އިންޒާރެއްކަމަށް މި ފޯމު އެނގެންނެއެވެ. އަދި ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގައި ނިޔަލުމުގައި މި ފޯމު އެއްކޮށް ބާރުތަކުގައި އިސްލާޙީ ފިޔަވަޅު ނަގާފައި ލިޔުމުގައި ބެލިގެންދާނެކަމަށް ސާފުވެގެންދާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

58. މުޙައްމަދު މަޙްމޫދާމެދު އަމަލުކުރެވޭ އިސްލާޙީ ފިޔަވަޅާއި ގުޅޭގޮތުން ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ވިލާ އެއަރއިން މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ނިންމާފައިވާ އުސޫލާ ކުރި ކަން އަދާލަތުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެންކަން ސާފުކުރުމަށްޓަކައި،

14 އޭޕްރީލް 2019 ގައި ލިޔުއްވުނު އިންޓަރވިއުގެ ލިޔުމަކީ މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ރިޢާޔަތްކުރެވިދާނެ އިސްލާހީ ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅުމާ ބެހޭ މައްސަލައެއް ކަމުގައެވެ.

59. ވަޒީފާގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި ފަރުވާކުޑަކޮށް އިހުމާލުވުމާއި ގުޅިގެން އުސޫލު ދުވަސްކޮޅަކު އިސްލާހު ކުރުމަށްޓަކައި ނަސީހަތާ އިންޓަރވިއު ހުރުމުންވެސް އިސްތިއުނާފު އެކަން ބަދަލުކުރުމުގައި ގުޅިގެން ވަޒީފާއިން ވަކިކުރަން ނިންމުމުން، އެ ނިންމުން އަދި ހުށަހަޅާ އަސާސީ ޙައްޤުތަކާ ޝިކާޔަތް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްކަމަށް، ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުގެ ނަންބަރު 60/VTR/2023 މައްސަލައިގައި ނިންމާފައިވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/SC-A/03 **އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އިސްމާއީލް ރިޔާޟް** ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށްކަމުގައި ވީމާ އެއަމުރު ތަޢާރުފުން ބަލައިފައިވާތީއެވެ.

60. މި މައްސަލައިގައި މުވައްޒަފު މަސްއޫލުން 14 އޭޕްރީލް 2019 ގައި ދީފައިވާ އިންޓަރވިއު ބަލާއިރު، އޭނާ މުވައްޒަފަކާމެދު ބޭއަދަބީ އަމަލުން ހިންގާފައިވާކަމުގެ ސަމާލުކަމާއި، އެކަމާ ގުޅިގެން އޭނާއަށް އިންނި އިނގިރޭސި، އެފަދަ ހަރަކާތް ތަކުރާރުވުމުގެކުރިން (further incidents of this nature) މަސްއޫލުން ހަރުކަށި އިސްލާހީ ފިޔަވަޅުތައް އަޅާކަމުގައެވެ.

61. މި ނިންމުމުގައި އިސްވެ ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ބެލުމުން، މުވައްޒަފު މައްޗަށް 01 ޖަނަވަރީ 2023 ގައި ހުށަހެޅުމުން ޝަކުވާއާ ގުޅިގެން ކުރެވުން ތަޙްޤީޤަށް ފަހު އެކަން ހަރަކާތް ނުވަތަ އަދާވަތުގެ ހަރަކާތް ކޮށްފައިވާކަމުން މުވައްޒަފުކަން ބަލަހައްޓަމުން އުސޫލުތަކާ ޚިލާފެވެ. މިފަދައިން ޤަރާރުކުރި ސަބަބުތައް މި ނިންމުމުގެ 51 ވަނަ ނުކުތާއިން ފެށިގެން 54 ވަނަ ނުކުތާގެ ނިޔަލަށް ތަފްސީލުކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.

62. އެހެންކަމުން، ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާފަދަ ޢަމަލެއް މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ހިންގާފައިވާކަން މަދަނީ މިންގަނޑުން ސާބިތުނުވާކަން އެނގޭހިނދު، އަދި އޭގެ ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި މައުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކޮށްދީފައިވާކަން ބެލެވެން ނެތްހިނދު، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުއަށް 14 އޭޕްރީލް 2019 ގައި ދީފައިވާ އިންޒާރުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އޭނާގެ އަމަލަށް ބަލާފައި ތަރުތީބުކުރެވިފައިވާ ހަރުކަށި އިޞްލާޙީ ފިޔަވަޅު އެކްޝަނަކަށް އިންޖުރީގައި ޓަރމިނޭޓްކުރުމުގެ މައްސަލަ ބިނާކޮށް، 01 ޖަނަވަރީ 2023 ގެ ސިޔާސަތާ ގެނެސް އެގޮތަށް ޢަމަލެއް ސާބިތުވާކަން އެނގިގެންނުވާ މަދަނީ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވުނުކަން ޤާނޫނީގޮތުން ތުހުމަތު ޝަރީޢަތުގައި ނިންމަމެވެ.

63. މިކަންކަމުގެ އަލީގައި، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ މައުޟޫޢީ އަދުލުވެރިކަން ވިޔާ އެއަރީން ޤާއިމުކޮށްދީފައިވާކަން ބެލެންޖެހޭކަން ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން ނިންމާފައިވާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/134 **މޯލްޑިވްސް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ކޮންޓްރެކްޓިންގ ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް ވ. އަޙްމަދު މުޙައްމަދު** ޤަޟިއްޔާއާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2013/SC-A/03 **އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އިސްމާޢީލް ރިޔާޟް** ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުން އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމުގައި ނިންމަމެވެ.

އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރެވުނުވާކަން ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުން އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުކަން

64. އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމަކީ މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަކީ އަދުލުވެރި ނިންމުމަކަށް ވާޞިލުވުމަށްޓަކައި ބަލަންޖެހޭ ބިންގަލެއް ބޭސިކްގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އުސޫލުތަކެއް އިޖުރާއަތުގައި ފުރިހަމަކުރުމެވެ.[14]

---

[14] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/HC-A/24 (ރިތި ރަށް ރިސޯޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. އަލީ މުޖާހިދު) ޤަޟިއްޔާ

65. އިޖްރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމުގައިވާކަމަށް އާންމު ބާވަތްތަކުގައި ބެލެވޭނީ އެންމެ ހެޔޮމިނުން އަންނަނިވި ފަދައިން ޢަމަލުކޮށްފައިވާނެކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/HC-A/208 **އަޙްމަދު އަސްލަމް ވ. އަޒީރު ސަޢުދު [illegible] [illegible]** ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. އެއީ:

1. މުވައްޒަފެއްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކަމަކާބެހޭ މައުލޫމާތު (އެކަމުގެ ދެވިން ހުރި ތަފްސީލުތަކާއެކު) އެ މުވައްޒަފަކަށް ވަޒީފާދޭ ފަރާތުން ދީ،
2. އެ ތުހުމަތަށް ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ފުރުޞަތު އެ މުވައްޒަފަކަށް ދިނުމަށްފަހު،
3. އެ މައްސަލައަށް އިދާރީ ތަޙުޤީޤުކުރުމަށްފަހު،
4. ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ވަޒީފާއިން ވަކިކުރަންޖެހޭ ޝަރުޠު ފުރިހަމަވާކަމަށް އެ ތަޙުޤީޤުން ފެނި، އެ މުވައްޒަފަކު ވަކިކުރުމަށް ނިންމައިފިނަމަ، އެ މުވައްޒަފަކު ވަކިކުރެވޭކަން ސަބަބުތަކާއެކު އެ މުވައްޒަފަކަށް އަންގައިދިނުމަށެވެ.

66. ބައިނަލްއަޤްވާމީ ކަންކަމުގެ އިތުރުންވެސް، އެ މައްސަލައެއްގެ ބާވަތް ނިޔާކުރާގޮތުން، ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ވަޒީފާދޭ ފަރާތުން ނިންމުމުގައި، އިޖްރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމުގައި އަންނަނިވި ގޮތުގެ މަތިން ޢަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.

1. އެ މުވައްޒަފެއްގެ މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ނުވަތަ އަޚްލާޤީ މިންގަނޑު ރަނގަޅު ނުވާނަމަ ވަޒީފާދޭފަރާތުން ފެންވަރު ސަބަބުތައް (އެކަމުގެ ދެވިން ހުރިހާ ތަފްސީލުތަކާއެކު) ވަޒީފާދޭ ފަރާތުން އެމުވައްޒަފަކަށް އަންގައި، އެކަށީގެންވާ ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ފުރުޞަތު އެ މުވައްޒަފަކަށް ދިނުން؛

2. އެ މުވައްޒަފެއްގެ މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ނުވަތަ އަޚްލާޤީ މިންގަނޑު ރަނގަޅުކުރުމަށްޓަކައި ކުރެވިދާނެ ކަންތައްތަކީ ނުވަތަ އެޅިދާނެ ފިޔަވަޅުތަކަކީ ކޮބައިކަން އެ މުވައްޒަފަކަށް އެންގުން؛

3. އެކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް އެ މުވައްޒަފަކަށް ދެވޭނެ މުއްދަތެއް ކަނޑައަޅައި، އެކަނޑައެޅި މުއްދަތުތަކާއި، އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެކަމެއް ރަނގަޅުނުކޮށްފިނަމަ، އެ މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ފިޔަވަޅު އަޅާނެކަން އެ މުވައްޒަފަކަށް އެންގުން؛

4. އެ މުވައްޒަފަކު ރަނގަޅުކުރަންޖެހޭކަމަށް ވަޒީފާދޫކުރުމުން އެ މުވައްޒަފަކަށް އެންގުން ކަންތައްތައް، ކަނޑައެޅިފައިވާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ރަނގަޅުނުކޮށްފިނަމަ، އެކަމާގުޅޭ ޖަވާބުދާރީވުމުގެ އިތުރު ފުރުސަތެއް އެ މުވައްޒަފަކަށް ދިނުން؛

5. އެ މުވައްޒަފަކު ދޭ ޖަވާބަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެ މުވައްޒަފަކާމެދު އަޅާނެ ފިޔަވަޅެއް ނިންމުން؛ މި ކަންކަމެވެ.[15]

67. **ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/08 ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން (މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސް) ވ. އަޙްމަދު ވާސިފް** ޤަޟިއްޔާގައި އިޖުރާއީ އުޞޫލުތަކާގުޅޭ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލަކީ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ކުރިން ފުރަތަމަ ކޮންފަރިވާ އިޖުރާއީ އަދުލުވެރި އިޖުރާއަތަކަށްވުރާއި، އެގޮތުން މުވައްޒަފެއްގެ ވައްކަން

---

[15] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/134 (މޯލްޑިވްސް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ކޮންޓްރެކްޓިންގ ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް ވ. އަޙްމަދު މުޙައްމަދު) ޤަޟިއްޔާ

ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކަމާގުޅޭ މަޢުލޫމާތު އެ މުވައްޒަފަކަށް ވަޒީފާ ދީ ފަރާތުން ފޯރުކޮށްދިނުމަށްފަހު ތުހުމަތުކުރެވުނު ކަންކަމާއި ގުޅިގެން ދިފާއުވުމަށް ވަޒީފާދޭ ފަރާތުން ފުރުޞަތު ދޭންވާނެކަމެވެ.[16]

68. ނޯޓިސް ދިނުމެއްނެތި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވޭ ޙާލަތުގައި މުވައްޒަފަށް ކުރެވޭ ތުހުމަތަކަށް ޖަވާބުދާރީވުމަށް ފުރުޞަތު ދެވޭ މިންވަރު ކަނޑައެޅޭނީ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވޭ ބާވަތާއި ވަގުތަށް ބަލައި ކުރެވުނު ތުހުމަތުގެ ޙަޤީޤަތަށް ބަލައިގެންކަމާއި، ކޮންމެ ޙާލަތެއްގައި ޖަވާބުދާރީވުމަށް ފުރުޞަތު ނުދެވުން ކަމުގައި ވިޔަސް ކުރެވޭ ތުހުމަތު ސާބިތުކުރެވިދާނެކަމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/SC-A/20 **ޤާސިމް މޫސާ ވ. ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން** ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

69. އެހެންކަމުން، މުވައްޒަފެއްގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކަމެއް ދޭ ޒަމާން، އެކަމާ ކުރިމަތިވުން، އެ މުވައްޒަފުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާކަން އެ މުވައްޒަފަށް އެންގުމާއި، އެކަމާ ދޭ ޒަމާން ތަޙްޤީޤެއް ހިނގާކަން އެ މުވައްޒަފަށް އަންގައި، އެ މުވައްޒަފާއިމެދު ކުރެވިފައިވާ ތުހުމަތުކުރުމާއި ދޭ ޒަމާން އެ މުވައްޒަފަށް ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ފުރުޞަތު ދޭންވާނެއެވެ.

70. ދިޔުމާއި އެދުމުވެރިކަން ޤާއިމުވެފައިވާ ބަދަލުގައި، ކޮންމެ މައްސަލައެއްވެސް ވަކިން، އެ މައްސަލައިގެ ޙަޤީޤަތަށް ވަޒަންކުރަންވާނެއެވެ. އެހެނީ، ކޮންމެ މައްސަލައެއްގައިވެސް އެ މައްސަލައިގެ ކަން ހިނގާފައިވާ ގޮތާއި ބާވަތް ތަފާތުވާނީއެވެ.

71. މި އިސްތިޢުނާފުގައި މިލާ އެއާރގެ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، އެމްޕްލޯއިމަންޓް ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 60/VTR/2023 މައްސަލައިގެ ނިންމުމުގައި، މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތުގެ މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ނުވަތަ އަޚްލާޤީ މިންގަނޑު ރަނގަޅުކުރުމަށްޓަކައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ނުވަތަ އެދިފައިވާ ފިޔަވަޅުތަކާއި ތަމްރީނުކަން ބާރުވެރިކުރުމުގެ އެނގެން، އެކަންކަން

---

[16] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/08 (ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން (މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސް)) ވ. އަޙްމަދު ވާޙިދު) ޤަޟިއްޔާގެ ފަނޑިޔާރުންގެ ނިންމުމުގެ 4 ވަނަ މާއްދާ (ބ)

ރަނގަޅުކުރުމަށް މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް ދެވޭނެ ފުރުޞަތެއް ކަނޑައަޅައި އެ ކަނޑައެޅި ފުރުޞަތާއި، އެ ފުރުޞަތުގެ ތެރޭގައި އެކަމެއް ރަނގަޅު ނުކުރެވިއްޖެނަމަ، މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތްކަން މައްސަލަ ހުށަހެޅި ފަރާތަށް އަންގާފައިވާކަން އެނގެން ނެތުމީ، އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުވެފައިނުވާކަމަށް ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްއިން ބުނެފައިވާއިރު، މުޙައްމަދު މަސްޢޫދު ކުރި އަމަލަކީ ޖިންސީ ފުރައްސާރަ ކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ގާނޫނުގެ 38 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޖިންސީ ފުރައްސާރައިގެ އަމަލުތަކުގެ އިތުރުން، ޖިންސީ [illegible] ގޮތުގައި ބެލެވޭ [illegible] [illegible]. އަދި މުޙައްމަދު މަސްޢޫދު ކުރި އަމަލާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަމަލުތަކުގެ [illegible].

72. މި މައްސަލައިގައި އިދާރީ ތަޙްޤީޤެއް ހިންގާފައިވާކަމާއި، އެކަމާ ގުޅޭ މަޢުލޫމާތު ޝަކުވާ ރައްދުވި ފަރާތަށް ދީފައިވާކަމާއި، ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ފުރުޞަތު އެ ފަރާތަށް ދީފައިވާކަމުގެ އެއްވެސް ބުރުހާނެއްނުވެއެވެ.

73. މުޙައްމަދު މަސްޢޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ނިންމުމުގައި [illegible] ކުރިން ދީފައިވާ އިންޒާރު [illegible]، އެއީ [illegible] މި މައްސަލައިގައި ބަލާއިރު، އަންނަނިވި ކަންކަން ފާހަގަވެއެވެ.

74. މި މައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު މަސްޢޫދު ކުރި އަމަލަކީ ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ގާނޫނުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުވާކަން [illegible] [illegible]، މުޙައްމަދު މަސްޢޫދު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ނިންމުން ބިނާކޮށްފައިވަނީ 14 އޮގަސްޓް 2019 ގައި ދީފައިވާ އިންޒާރުގެ މައްޗަށެވެ. ކުރިންވެސް [illegible] ފަދައިން މި އިންޒާރު [illegible] މުވައްޒަފަކާ ބޭއަދަބީ އަމަލެއް (inappropriate conduct) މުޙައްމަދު މަސްޢޫދު ހިންގާފައިވާކަމުގެ ސަބަބުންނެވެ. އެ

އިންޒާރުގައިވަނީ އެފަދަ އަމަލުތައް ތަކުރާރުވެއްޖެނަމަ (further incidents of this nature) މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުއާމެދު ހަރުކަށި އިޞްލާޙީ ފިޔަވަޅެއް އެޅޭނެކަމުގައެވެ.

75. މި އިންޒާރަށް ބިނާކޮށް މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ މައްޗަށް ފިޔަވަޅެއް އަޅާނަމަ، ފުރަތަމަ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ ފަރާތުން އަންހެން މުވައްޒަފަކާމެދު ބޭއަދަބީ ފާޅުގައި އަމަލުކުރި ހިނގާފައިވާކަން ސާބިތުވާންވާނެއެވެ. ނުވަތަ ޖިންސީ ފުރައްސާރަކުރުމާއި ގޯނާކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ޖިންސީ ފުރައްސާރައިގެ އަމަލެއް ނުވަތަ ޖިންސީ ގޯނާގެ އަމަލެއް މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ މައްޗަށް ސާބިތުވާންވާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މި މައްސަލައިގައި ފެންނަން އޮތް ބަޔާނާއި، ވިލާ ކޮލެޖުގެ ފަރާތުން ކޮށްފައިވާ ތަޙުޤީޤުން، އެކަން ސާބިތުވާކަން އެ ރިޕޯޓުގައި ފާހަގަކޮށްފައިނުވާކަމެވެ. އަދި އެ ރިޕޯޓަށް ނަޒަރުކުރާއިރު، އެކަން ދަލާލަތުކޮށްދޭ ބިނާއެއްވެސް ނެތްކަމެވެ.

76. މަސައްކަތުގެ ފެންވަރު ނުވަތަ އަޚްލާޤީ މިންގަނޑު ރަނގަޅުކުރުމަށް ބުނެ އެކަން ތަކުރާރުވުމުގެ މައްޗަށް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުން ބިނާކުރާނަމަ، އެކަމާ ގުޅޭ ސަބަބުތައް އަންގައި އެކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ފުރުޞަތު ދީ، އެކަންކަން އިޞްލާޙުކުރުމަށް ކުރިމަތިލާން ކަންތައްތަކީ ކޮބައިކަން އަންގައި، އެކަން އިޞްލާޙުކުރުމަށް މުހުލަތެއްދީ، އެކަން އިޞްލާޙުނުކުރާނަމަ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތްކަން މުވައްޒަފަށް އަންގަންވާނެކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު **2011/HC-A/134 ވޯލްޑް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ކޮންޓްރެކްޓިންގ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. އަޙްމަދު މުޙައްމަދު** ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

77. 01 ޖަނަވަރީ 2023 ގައި މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅުނު ޝަކުވާއާ ގުޅިގެން، އެކަން ތަޙުޤީޤުކޮށް، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދުގެ މައްޗަށް ބޭއަދަބީ ނުވަތަ ޖިންސީ ގޯނާގެ އަމަލެއް ނުވަތަ ޖިންސީ ފުރައްސާރައިގެ އަމަލެއް ސާބިތުވާކަން އެ ތަޙުޤީޤުން އެނގެންނެތިޔަސް، މުޙައްމަދު މަޙްމޫދަށް 14 އޮގަސްޓު 2019 ގެ އިންޒާރަށް ބިނާކޮށް، އެ އިންޒާރުގައިވާ ކަންކަން

ތަކުރާރުވެފައިވާކަމަށް ބަލައި، މުޤައްރަރު މަޤްބޫލުކުރާގޮތުގެ ޙިމާޔަތެއް އެކަށީގެންވާކަމަށް އަރުވަން ނުދެކެމެވެ.

78. މި ސަބަބުތަކާއި، މުޤައްރަރު މަޤްބޫލު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި ޤާއިމުކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމުގައި ބަރުޚާސްތުކުރުމުގެ ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްއިން ނިންމާފައިވާ މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2011/HC-A/134 **މޯލްޑިވްސް ޓްރާންސްޕޯޓް އެންޑް ކޮންޓްރެކްޓިންގ ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް ވ. އަޙްމަދު ޒަމީރު** ޤަޟިއްޔާއާ ހިލާފަށް ކަމުގައި ނުދެކެމެވެ.

ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ނަގައިދިނުމަށް ނިންމުމަކީ ބަދަލުގެ މިންވަރު ކަނޑައެޅުމުގައި އަމަލުކުރަންޖެހޭ ހަމަތަކާ ޚިލާފަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއްތޯ

79. މި އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ ވަޒީފާއިން ބަރުޚާސްތުކުރުމުން މައްސަލަ ނިންމުމުގައި އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާ ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި ދުސްތޫރީ އަދުލުވެރިކަމާއި އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކޮށްނުދެވޭކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވުމާއި، އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާ ފަރާތަށް ގެއްލުމުގެ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި 06 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް ނަގައިދީފައިވާ ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމާއި ގުޅޭ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/27 **އަލީ ވަޙީދު ވ. ދައުލަތް (މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމް އެންޑް ސިވިލް އޭވިއޭޝަން)** އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/36 **އަސްލަމް ވަޙީދު ވ. މޯލްޑިވްސް އެއަރޕޯޓްސް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް** ޤަޟިއްޔާތަކުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާއި ހިލާފަށް ކަމުގައެވެ.

80. މަތީގައިން ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ނެތި ކަމުގައި ސާބިތުވާނަމަ، އެ ފަރާތަކަށް ލިބިދެވިދާނެ 03 (ތިނެއް) ބާވަތެއްގެ ޙައްލެއް ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެއީ:

1. އެ މުވައްޒަފަކު ކުރިން ހުރި ވަޒީފާއަށް އަނބުރާ ރުޖޫޢަކުރުން؛ ނުވަތަ
2. މުވައްޒަފު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގެ ކުރިން އަދާކުރަމުންދިޔަ ބާވަތުގެ ވަޒީފާއެއްގައި، ނުވަތަ އެކަށީގެންވާ އެހެން ވަޒީފާއެއްގައި ބަހައްޓުން؛ ނުވަތަ
3. ބަދަލު ދިނުން، މިއެވެ.

81. އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ނެތި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރާ މުވައްޒަފަކަށް ދެވިދާނެ އެންމެ އަސާސީ ހައްލަކީ އެ މުވައްޒަފަކު ވަކިކުރިއިރު އަދާކުރަމުންދިޔަ ވަޒީފާއަށް ރުޖޫޢަކުރުން ނުވަތަ އެނޫންވެސް އެކަށީގެންވާ ވަޒީފާއެއްގައި ބަހައްޓުމެވެ.[17] މިކަން ކަނޑައެޅުމުގައި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވުނު ޙާލަތާއި، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމަށް ދުވެރިވީ މުވައްޒަފު ކުރި ޢަމަލެއްގެ ސަބަބުންކަމަށްވާނަމަ، އެކަމުގައި އޭނާ ބައިވެރިވި މިންވަރަށް ދިޔާނަތްތެރިކަންނުވާކަމުގައި ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރެއެވެ. މިކަންކަމުގެ އިތުރުން އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއްނެތި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރާ މުވައްޒަފަކު ރުޖޫޢަކުރުމަށް ނުވަތަ އެނޫންވެސް އެކަށީގެންވާ ވަޒީފާއެއްގައި ބަހައްޓުމަށް ކަނޑައެޅޭނީ މައްސަލައިގެ ވަށައިގެންވާ ޚާއްޞަ ޙާލަތްތަކާއި ވަޒަންކޮށް ދެ ފަރާތުގެ ދެމެދުގައި ވަޒީފާގެ ގުޅުން ދެމެހެއްޓެން މިންވަރުގެ އިތުބާރު އޮތްކަން ނުވަތަ ނެތްކަން ބަލައި، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރިއިރު ހުރި ވަޒީފާއަށް އަލުން ރުޖޫޢަކުރުމަށް ހުރަސް އަޅާ ބާވަތެއް ވުޖޫދުގައިވާކަން ނުވަތަ ވަޒީފާއަށް ރުޖޫޢަކުރުމަކީ އަމަލީގޮތުން ކުރެވެން ގޮތް ކަމެއްކަމުގެ މައްޗަށް

---

[17] ގާނޫނު ނަންބަރު 2/2008 (ވަޒީފާއާބެހޭ ގާނޫނު) ގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި މިފަދައިން ބަޔާންކޮށްފައިވާ، މިއީ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ނެތި ވަޒީފާއިން ވަކިކުރާ މުވައްޒަފުންނަށް ދެވިދާނެ އަސާސީ ހައްލުކަމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފުލްބެންޗުގައި ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. މިގޮތުން ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2014/SC-A/27 (އިސްމާޢީލް މަސްއޫދު ވ. ހައުސިންގ ޑިވެލޮޕްމަންޓް ފައިނޭންސް ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑް) ފަސްއިއްބާތުގައި، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/SC-A/49 (މޯލްޑިވްސް އެއަރޕޯޓްސް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް ވ. ޖާބިރު އަބްދުއްރަޙްމާން) ފަސްއިއްބާތުގައި، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/36 (މޯލްޑިވްސް އެއަރޕޯޓްސް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް ވ. އަސްލަމް ވަޙީދު) ފަސްއިއްބާތުގައި އަދި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/67 (މޯލްޑިވްސް އެއަރޕޯޓްސް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް ވ. މުޙައްމަދު އަބްދުﷲ) ފަސްއިއްބާތު ފާހަގަކުރަމެވެ.

ރިއާޢަތްކުރުމަށްފަހު، އިސްތިސްނާ ޙާލަތެއް ނުވަތަ ވަޒީފާ ދިނުމަށް ހުރަސް އަޅާ ޙާލަތެއް ނެތްނަމައެވެ.[18]

82. ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދަ ބަދަލު ދިނުމުގައި ހުރަހަކީ ކޮންމެ މައްސަލައެއްގައި އެ މައްސަލައިގެ ޙަޤީޤަތްތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ރިއާޢަތްކުރެވިދާނެ ކަންކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/27 **ޢަލީ ވަޙީދު ވ. ދައުލަތް (މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސް އެންޑް ނޭޝަނަލް ސެކިޔުރިޓީ)** ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅައި އިސްތިޤްރާރުވެފައިވެއެވެ.[19]

1. މުވައްޒަފު އަދާކުރި ވަޒީފާގެ ބާވަތް؛
2. ވަޒީފާގައި ހޭދަކުރި މުއްދަތު؛
3. މުވައްޒަފު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވުނުއިރު ލިބެމުންދިޔަ މުސާރަ އަދި އިނާޔަތް؛
4. ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި ވަޒީފާދޭ ފަރާތުގެ ބޭއިންސާފު އަމަލުތަކެއް ހުރި ގޮތް؛
5. ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުން ފަރާތުގެ އުމުރަށް ރިއާޢަތްކޮށް އެހެން ވަޒީފާއެއް އަދާކުރެވިދާނެތޯ؛
6. ވަޒީފާއިން ވަކިކުރަންޖެހުނީ އެ މުވައްޒަފުއްގެ ފުށް ކޮންމެވެސް ވަރެއްގެ ނުރަނގަޅު ހިއްސާއެއް ނުވަތަ އިހުމާލެއް އޮވެގެންތޯ؛

---

[18] މިކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2015/HC-A-02/02 (ކްރައުން ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. އިސްމާޢީލް ޢަބްދުﷲ އަދި އިތުރު ފަރާތްތަކެއް) ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/SC-A/36,37,38 (ކްރައުން ކޮމްޕެނީ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. ޢަބްދުﷲ އާނިސް އަދި އިތުރު 21 ފަރާތެއް) ޤަޟިއްޔާއިން އިސްތިއުނާފުކުރެވި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން އިޖުރާއީ އަދުލުވެރިކަމާ ގުޅޭ ގޮތުން ނިންމި ނިންމުމަށް ތާއިދުކޮށްފައިވެއެވެ.

[19] މި އުސޫލުވަނީ އޭގެ ފަހުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/22 (ޙުސައިން ނަޒީރު ވ. ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން) ޤަޟިއްޔާއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/75 (ޢަބްދުﷲ ޒާހިދު ވ. އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް) ޤަޟިއްޔާއާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2019/SC-A/67 (މޯލްޑިވްސް އެއަރޕޯޓްސް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް ވ. މުޙައްމަދު ޢަބްދުﷲ) ޤަޟިއްޔާއާއި، އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/SC-A/44 (ސަންލޭންޑް ޓްރެވަލް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. އަންޖަލީނާ ޑޭވިޑް ނާޒިމް) ޤަޟިއްޔާތަކުގައި ތަޠްބީޤުކުރައްވައި، އަދި އޭގެ ފަހުން ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި ބެލުނު އެތަކެއް މައްސަލަތަކުގައި، މިންގަނޑެއްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވިފައިވެއެވެ.

7. ގެއްލުމުގެ މިންވަރު ކުޑަކުރުމުގެ ގޮތުން ވަޒީފާއިން ވަކިކުރި ފަރާތުން އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ކުރިތޯ، މީގެ ތެރޭގައި އެހެން ވަޒީފާއެއް ހޯދަން އުޅުމާއި އެހެން މަސައްކަތެއް ކޮށްގެން އާމްދަނީ ހޯދުމަށް އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ކުރިތޯ؛

8. ވަޒީފާއަށް ރުޖޫޢަކުރާ ޙާލަތްތަކުގައި ވަޒީފާއަށް ރުޖޫޢަކުރުމަކީ އަސާސީ ހައްޤުކަމާއި އަދި އެ ފަރާތަށް ހައްޤު ލިބިދިނުމުގެ އިތުރުން، ބަދަލު ދިނުމުގެ ސަބަބުން ނުހައްޤު ނުވަތަ ބޭއިންސާފު މުއްސަނދިކަމެއް ލިބޭތޯ؛

9. ބަޔާންވެދިޔަ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތް ކުރެވިގެން ބަދަލުގެ މިންވަރު ކަނޑައެޅުއްވުމަށް ލިބެމުންދިޔަ މުސާރަ އާއި އިނާޔަތްތަކުގެ މައްޗަށް އެކަނި ބަލައި ބަދަލުގެ މިންވަރު ހިސާބު ކުރާނީތޯ ނުވަތަ މުވައްޒަފަކު ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވުނީ ފާޅުވުމުން ލިބިގެންވާ ހައްޤެއް ބޭނުންކުރެވޭނެކަން ސާބިތުވާނެތޯ، އިތުރު ބަދަލެއް ވަޒީފާދޭ ފަރާތުން ނަގައިދޭން ޖެހޭތޯ؛ މިއެވެ.

83. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމުގައި މަޢުޤޫލީ އަދުލުވެރިކަމާއި އިޖުރާޢީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމަށްޓަކައިވާ ބަޔާންކޮށް، ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން ބަދަލެއް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

84. އިސްވެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ވަޒީފާއާބެހޭ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ބަދަލު ކަނޑައެޅުމުގައި ސާފު މިންވަރެއް ކަނޑައެޅިފައެއްނުވެއެވެ. މަތީ މަޙްކަމާގެ ނިންމުންތަކަށް ބަލާއިރުވެސް، މައްސަލައިގެ ޙާލަތަށް ބަލައި މިންވަރު ތަފާތުކަން އެނގެއެވެ.[20]

---

[20] މިސާލަކަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/SC-A/44 (ސަންސިޔާމް ޓްރެވަލް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. އަންޖަލީން ދީދީ ނާޒިމް) ޤަޟިއްޔާގައި މަޢުޤޫލީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމަށްޓަކައިވާ 4 މަސްދުވަހަށްވާ މުސާރައާއި އިޖުރާޢީ އަދުލުވެރިކަން ޤާއިމުކުރުމަށްޓަކައިވާ 2 މަސްދުވަހަށްވާ ފައިސާއާއިއެކު ޖުމްލަ 6 މަސްދުވަހަށްވާ މުސާރަ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ނަގައިދިނުމަށް ނިންމާފައިވާއިރު، ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/SC-A/36,37,38 (ކުރަމްބާ މޯލްޑިވްސް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. އަބްދުﷲ އާނިސް އަދި އިތުރު 21 ފަރާތެއް) ޤަޟިއްޔާގައި، ނޯޓިސްގެ މުއްދަތަށް ދިނުމާއި ފައިސާއާއި ރިޓެންޝަން ޕޭމަންޓްގެ ގޮތުގައި ދިނުމާއި ފައިސާއާއި އެކަށީގެންވާ ބަދަލެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/SC-A/49 (މޯލްޑިވްސް އެއަރޕޯޓްސް ކުންފުނި ލިމިޓެޑް ވ. ޝާހިދު އަބްދުއްރަޙްމާން) ޤަޟިއްޔާއާއި އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު

85. ވަޒީފާއާބެހޭ ކޮންމެ މައްސަލައަކީވެސް ތަފާތު ވާޤިޢާތަކުގެ މައްޗަށް އަދި ތަފާތު ހާލަތްތައް މެދުވެރިވެގެން ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް ކަމުގައިވާއިރު، އަދި ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ނަގައިދިނުމުގައި މައްސަލައިގެ ވަށައިގެންވާ އެންމެހާ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންޖެހޭއިރު، ވަޒީފާއިން ވަކިކުރުމާއި ގުޅިގެން އުފުލޭ ދަޢުވާތަކުގައި، ބަދަލުގެ ގޮތުގައި ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން އަދި ކޯޓުތަކުން ކަނޑައަޅާ ބަދަލުތަކަކީ މި ބާވަތުގެ އެންމެހާ މައްސަލަތަކަށް ތަޠްބީޤުކުރެވިދާނެ އެއް ގޮތް ހަމައެއްގެ މައްޗަށް ތަފުސީލުވެގެން އަންނަ ފަދަ ޢާންމު އުސޫލެއްކަމުގައި ނުބެލެވޭނެއެވެ.

86. މި މައްސަލައިގައި ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން ބަދަލު ކަނޑައެޅުމުގައި ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/SC-A/44 **ސަންލޭންޑް ޓްރެވަލް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. އަންޖަލީން ޑޭޒީ ނާޒިމް** ޤަޟިއްޔާއަކުން ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނިންމުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މި މައްސަލައަށް މި ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލު ތަޠްބީޤުކުރެވޭނެ ސަބަބެއް މި އިސްތިއުނާފުގައި ވިޔާ އެއަރަން އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ހުށަހަޅާފައިވާކަމުގައި ނުފެނެއެވެ.

87. މިކަންކަމަށް ބަލާއިރު، އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅި ފަރާތް ވަޒީފާއިން ވަކިކުރިއިރު، މަސްއޫލު އަހުލުވެރިކަމާއި ތަޢުލީމީ އަހުލުވެރިކަން ޤާއިމުކޮށްފައިވާ ބަދަލުގެ ގޮތުގައި 06 (ހައެއް)

2019/SC-A/36 ([illegible] ވ. [illegible]) ޤަޟިއްޔާގައި ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން ބަދަލުގެ ގޮތުގައި 5 މަސްދުވަހުގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް ދިނުމަށް ނިންމާފައިވާ ނިންމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ތާއީދުކޮށްފައިވެއެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/SC-A/06 ([illegible]) [illegible] ވ. [illegible] ([illegible]) ޤަޟިއްޔާގައި ބަދަލުގެ ގޮތުގައި [illegible] 01 (އެކެއް) އަހަރުގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2018/SC-A/12 ([illegible] ވ. [illegible]) ޤަޟިއްޔާގައި ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލުން [illegible] 06 (ހައެއް) މަސްދުވަހުގެ [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/SC-A/36 ([illegible] ވ. [illegible]) [illegible] 09 (ނުވައެއް) މަސްދުވަހުގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2024/SC-A/39 ([illegible]) ވ. [illegible] ([illegible]) ޤަޟިއްޔާގައި [illegible] 03 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

މަސްދުވަހުގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް ނަގައިދީފައިވަނީ، ބަދަލު ނަގައިދިނުމާއި ގުޅޭ ގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފަށްކަމުގައި ނުދެކެމެވެ. އަދި ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ އެ ނިންމުމަށް ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާކަމުގައި އަޅުގަނޑު ނުދެކެމެވެ.

މައްސަލަ ނިންމަން ފެންނަގޮތް

88. އިސްވެ ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ބިނާކޮށް، ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 60/VTR/2023 މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ވިލާ ކޮލެޖުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ރިޢާޔަތްކޮށް، އެ މައްސަލައިގެ ނިންމުން ބާޠިލުކުރަން [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅަން ފެނެއެވެ.

އިސްފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ޒަހީމް މޫސާގެ ރައުޔު

89. ފަނޑިޔާރު ޙުޒައިފާ މުޙައްމަދުގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު އިސްމާއީލް ޝަފީޢުގެ ރައުޔު

90. ފަނޑިޔާރު ޙުޒައިފާ މުޙައްމަދުގެ ރައުޔަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދު ކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބާޠިލްކޮށްދިނުން[21]

91. މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ހުކުމްކުރުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހައްޤު މައްސަލައިގެ ޚަސްމުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އާންމު އުޞޫލެއްގެ ގޮތުން[22] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރަން ހުށަހަޅެވޭނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމުން ނިންމާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައެވެ.[23] މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓު ޙަވާލުކޮށްފައިނުވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓު ޙަވާލުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ.[24] އެހެނަސް، ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ ޚުލާޞާއަށް ބިނާކޮށްވެސް އިސްތިއުނާފަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[25]

---

[21] ކޯޓުން މައްސަލައިގެ ހުކުމްކުރުމަށްފަހު، އެ ހުކުމް އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ހައްޤު ލިބިގެންވާކަމާއި، އިސްތިއުނާފުކުރާނަމަ ކޯޓާއި، އިސްތިއުނާފުކުރަންޖެހޭ ވަގުތު ޚަސްމުންނަށް ސާފުކޮށްދޭންވާނެކަމާއި، އަދި މިކަން ޝަރީޢަތް ނިމުނު ގޮތުގެ ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަންވާނެކަމުގައި މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 268 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރެއެވެ.

[22] މިކަމުގައި ދެވޭ އިސްތިސްނާ މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރެއެވެ.

[23] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[24] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

[25] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނުގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

ޙުކުމް

ދެންފަހެ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވިދިޔަ ސަބަބުތައް އެފަދައިން ހުރުމުން، ވަޒީފާއާބެހޭ ޓްރައިބިއުނަލްގެ ނަންބަރު 60/VTR/2023 މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި ވިލާ އެއަރ ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އެ މައްސަލައިގެ ނިންމުން ބާޠިލުކުރަންޖެހޭ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމުން ކަނޑައަޅައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

އިސްފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ޙަލީމް މޫސާ ފަނޑިޔާރު ޙުޒައިފާ މުޙައްމަދު ފަނޑިޔާރު އިސްމާޢީލް ޝަފީޢު
(ރިޔާސަތު)